

Оила ва жамият

Газета 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

15 (961)-сон
15 – 21 апрель 2010 йил

Web-site: oilavajamiyat.uz

4

МАДАНИЯТ НИМА?
МАДАНИЯТСИЗ-
ЛИК-ЧИ?

ХИЁНАТГА
ТҮЛАНГАН
ТОВОН

12

Эрнест
ХЕМИНГУЭЙ:

ОТАЛАР ВА
БОЛАЛАР
ЗИДДИЯТИ

13

КҮНГИЛ
ҮФРИСИ ЁМОН

15

Шуҳрат Одилов
сурат-лавҳаси

Энг тугал баҳт фарзанд биландир...

КЕЧА:

→ Президентимиз Ислом Каримов Тошкентда 12 апрель куни бўлиб ўтган “Инкиrozга қарши чоралар дастурларининг са-марадорлиги ва инкиrozдан кейинги ривожланишининг устивор йўналишлари(Ўзбекистон мисолида)” мавzuидаги халқаро илмий-амалий конференцияси иштирокчилари га-табрик йўллади. Ушбу нуфузли тадбирда 400 дан зиёд давлат ва жамоат арбобла-ри, дипломатлар, олим ва эксперктлар, халқаро молия ташкилотлари вакиллари қат-нашди.

→ Бельгиянинг Гент шаҳрида ўтётган батутда сакраш бўйича жаҳон кубоги баҳс-ларида ҳамюртимиз, Пекин Олимпиадаси бронза медали совиндори Екатерина Хилько энг юкори натижани қайд этиб, ол-тин медаль сохиби бўлди.

БУГУН:

→ Пойтахтимиздаги “Ўзбекистон” спорт мажмусида иккى кундан бери оғир атлетика бўйича 20 ёшгача бўлган ёшлар ва кизлар ўртасидаги Осиё чемпионати белашувлари давом этётири.

→ Мамлакатимиз миқёсида “Фонд форум”, “Мехр нури” жамғармалари ва “Келажак овози” ёшлар ташабbusлари маркази ташабbusи билан шу йилнинг 24 апрелигача давом этадиган “Биз – бир жа-моамиз” акцияси тадбирлари бўлиб ўтмоқда.

ЭРТАГА:

→ Республикамида Ёнгиндан сақлаш хизмати ходимлари байрами (17 апрель) хамда Халқаро ёдгорликлари ва тарихий жойларни асрараш куни (18 апрель) нишонланади.

ГАЗЕТА САҲИФАЛАРИДА:

Эҳтиёт бўлинг: нитрат ва нитрит!	3
Гёте Шарққа хижрат қилганми?	3
Юрагида тоги бор аёл	5
Мижоз сустлиги нима?	6
Шифокорнинг куроли – меҳр!	6
Чакимчилик – ростгўйлик эмас	7
Теледастурлар	8-9
Пиёниста эр билан қанча яшаш мумкин?	11
Самодаги бир даста райхон	15
«Телефонингизни ўчириб қўйинг»	16

Оила дарсхонаси

1. – Сизнингча, ўзбек оила-си қандай бўлиши керак?
2. – Оиласда отанинг ўрни нималарда намоён бўлади? Онанинг-чи?
3. – Замонавий оила учун қадими қадриятлардан қайсиларни зарур деб хисоблайсиз?
4. – Фарзанд тарбиясида каттикўл бўлиш керакми?

«Оила дарсхонаси» саволла-рига «O'zbekiston» телерадиокана-лини катта мухаррири, «Бегой-им», «Хонадон» кўрсатувлари му-алифи Нилуфар УМРЗОКОВА жавоб беради.

1. – Телевидениеда фаолият юритаётганимга ўн йилдан ошди. Шу муддат мобайнида жуда кўплаб хонадонларда меҳмон бўлдик. Уларнинг кўпчилигини томошабин-

ТАРОЗИННИНГ ИККИ ПАЛЛАСИ

лар эфир орқали кўришди, ибрат олиши. Кўрган-бильганингма суюниб айтишим мумкинки, ҳакиқий ўзбек оиласи ахил, ўқимиши, ҳамаси бир-бирини хурмат қиласиган, тушунадиган бўлиши керак.

2. – Оиласда ҳар ким ўз вазифасини бажарса, ўз ўрнингизга эришиш кийин эмас. Эр оила бошлиғи масъулиятини кўлдан бермаса, оиласини бокувчиси, устуни, охири қарорни қабул қилувчи бўлиб, ҳар томонламина фарзандларига ибрат бўлолса... Фарзандларининг алҳоки ва им олишига ҳам масъулият билан қараса... Хотин ўз юмушларини этироғизсан бажарса, оналигини ҳамиша ҳис қисса, саҳардан тунгача ишламай, фарзанд тарбияси назорати билан шугу́лланса. Баъзи оиласаримизда юзага келаётган келишмовчилк сабаби балки ола ўз вазифасини уддайлай олмаётганидадир. Эҳтимол, бунга хотин майдо-чўйда орзуҳавасларга кўп берилиши сабаб бўлётгандир. Аммо ҳар қандай ҳолатда ҳам фарзандлар тарбияси салбий тарафа гараб оғиб кетмаслиги керак.

3. – Нафакат замонавий, балки ҳар қандай оила учун ҳам азалий қадриятимиз хисобланмаси ўзаро хурмат жуда зарур. Ота-онасининг хурмати жойига кўйилмаса, оила устунлари қулаф тушади. Кўпни кўрганлар ҳар қандай илим аҳлоқ мезони устига курилиши керак дейишиди. Мен бу фикрга юз фоиз кўшиламан.

4. – Оиласда ота-онасининг ўзи шахсий ибрат бўлолмаса, боладан нимадир кутиш бефойда деб ўйлайман. «Куш ўясиди кўрганини қиласи», деган гап бежиз айтилмаган. Масалан, фарзандинг сенга меҳрибон, мулоим бўлишини истасанг, сен ота-онангга шундай муносабатда бўл. Тўғри, гоҳида бир хил тарбияланган фарзандлар ҳар турили одам бўлиб вояга етади. Менимча, бу бола характеридаги ўзига хосликни инобатга олмаслик оқибатидир. Донишманд ҳақ гапни айтган: болага 5 ёшгача подшодек, 12 ёшгача кулдек, у ётига дўстдек мумалада бўлиш керак. Тарбияда қаттиқ-қўллик ҳам, меҳр-муҳаббат ҳам зарур. Тарозининг иккиси палласи тенг бўлиши керак.

АНЖУМАН

“Бу даргоҳда эртанги кун эгалари камол то-паяти. Улар бугун ҳар томонлами мукаммал ва пухта таълим-тарбия олсалар, эртага баҳтили оиласалар сони ортаверида. Ва биз айни пайтда ташвиш билан таъкидлётган ажралашлар ҳам кескин камаяди”.

(Васила КАРИМОВА, республика “Оила” маркази директори)

* «Кўпдан бўён кузатаман, радио-телевизор дейизими, газета-журналми, юридик институт таълаблари жуда фаоллашиб кетишияти. Қандай мавзууда бўлмасин, баҳс-мунозарага киришиб, ўзларининг интеллектуал билим даражаларини намоён этишияти. Бунинг учун энг аввало, уларнинг устоzlарига таъсислар айтиш керак».

(Сайёра ТЎЙЧИЕВА, Низомийномидаги ТДПУ қошидаги академик лицей директори)

БУГУНГИ ТАЛАБА, ЭРТАГА... БИР ОИЛА СУЯНЧИ, ТАЯНЧИ БЎЛИШГА ТАЙЁРМИ?

Бундай самимий эътирофлар Тошкент давлат юридики институтида ўтказилган “Баркамол авлодни шаклантаришда интеллектуал қадриятларининг ўрни” деб номланган илмий-амалий анжуманда холисона айтилди. Институт ректори, юридик фанлар доценти, профессор Мирзаюсиф Рустамбоеў ўз сўзида Юртбошизмист истиқлолнинг илк даврида ёки алоҳида эътибор қараттган ғоя, яъни баркамол авлод камолотида бирламчи вазифа тарбия эканлигини таъкидлаб, бу борада мазкур илм даргоҳида олиб борилаётган хайрли ишлар хусусида сўзлаб берди. Республика “Оила” маркази директори Васила Каримова ўз маъруzasida мамлакатимиз мисъёдид оиласи мустаҳкамлаш, айниқсат, катта ҳёт останасига қадам кўйётган ёшлар олдида турган долзарб вазифалар, шу жумладан, никоҳ ёши билан боғлиқ айrim муммоловар хусусида атрофлича тұхтадиб ўтди.

Шунингдек, анжуман иштирокчилари хузурида Тошкент давлат педагогика университети қошидаги академик лицей директори, фалсафа фанлари доценти, профессор, шоира Сайёра Тўйчиева, “Оила ва жамият” газетаси Баш мухаррири Норқобил Жалилов, пойтахтимиздаги Ҳамза тумани “Дўстлик” махалла фуқаролар йигини раиси Хонзода Абдухалирова, педагогика фанлари номидаги Сайёра Чиниева ва бошқалар ҳам миллий қадриятлар, оила мукити, устоzlар масъулияти, ёшлар тарбияси ва бошқа масалалар юзасидан ўз фикр-мулоҳазаларини билдиришди.

Юлдуз ФАЙЗИЙ

АНЖУМАН «МУТАХАССИСЛИК – СЕНИНГ КЕЛАЖАГИНГ»

Пойтахтимиздаги Бобур богоғида ўтка-
зилган кўргазма шундай
номланди

Кўргазмада шаҳримизнинг 118 та академик лицей ва каф-хунар коллежи иштирок этди.

— Бугунги кўргазмага тўққизинчи синф битирувчи-ларидан 68 нафарини олиб келдик, — дейди Собир

Рахимов туманинадаги 119-умумталим мактаби информатика ва иктисад фани ўқитувчиси Муножот Абдуғарфорова. — Ўқувчilar ўзларига керакли билим юртла-ри ҳақида етарлича маъмулат олиши. Келажакда ўтрап-максус таълим миассасалари билан ҳамкорликни яна-да кучайтиромнимиз.

Сергели тибиёт коллежи услубчиси Севара Худойберганованинг таъкидлашича, билим юртида ҳамширалик, даволаш, тибиёт профилактикаси, стоматология йўналиши бўйича мутахассислар тайёрланар экан. Шунингдек, битирувчilar коллажга биринчирилган поликлиника ҳамда шифохоналарда иш билан та-минланади.

— Тиши шифокори бўлишга жуда кизикаман. Аммо қайси коллежга кириб ўқисам экан, деб ўйланиб юрадим. М.С.Турсунжӯаева номидаги тибиёт коллежида айнан мен таъланган соҳа бўйича мутахассислар тайёрланар экан. Мактабни тамомлаб ушбу коллежга кириб ўқишини ният қилидим, — дейди 19-мактабнинг 9-^а синф ўқувчиси Ойнур Набижонова.

9-синф битирувчilarини касбга йўнаптириш максадидаги ташкил этилган кўргазмада юзлаб ёшлар кейинчалик ҳәётлари мазмунига айланып кетадиган сенимлар мутахассисликларини танлаганлари шубҳасиз.

Н. РАХМОНОВА

Оила жамият

Почтасидан

ОКЕАН ОРТИДАГИ ЭЪТИРОФ

Нью-Йорк давлат университетида «Глобаллашув иктисодиёти ва иктисадий тафаккуринг глобаллашуви» мавзууда илмий-амалий анжуман бўлиб ўтди.

Унда АҚШнинг бир қатор университетлари ўқитувчи ва таълаблари, Цивилизациялар мулокоти маркази (Австрия), Хитой ижтимоий фанлар академияси, Мансур университети (Миср) ҳамда ушбу мамлакатда аккредитациядан ўтган дипломатик корпслар ва киллари иштирок этди.

Тадбир чоғида глобаллашув ва бошқа иктисадий жараёнларнинг дунё мамлакатлари ривожланшига тасдири, жаҳон молиявий-иктисадий инкоризонинг ривожланган давлатларга ётказган зарари атрофлича мухокама қўлиниди.

Анжуман доирасида Узбекистон Республикасининг БМТ хуздигари доимий ваколатхонаси Президент Ислом Каримовнинг «Жаҳон молиявий-иктисадий инкоризо», Узбекистон шароитида уни бартараф этишининг йўллари ва чоралари» китобининг тадқимотини ўтказди. Йигилгандарга давлатимиз раҳбари асарининг асосий мазмун-моҳияти ҳақида маълумот берилди. Мамлакатда босқичма-босқич, измил олиб борилган ислоҳотларнинг ўюриди бўлган савара кўрсаттани таъкидланиб, бунга мисол сифатида Узбекистоннинг 2009 йилда ижтимоий-иктисадий ривожланшишининг асосий кўрсаткичлари келтирилди.

«Жаҳон» АА.
Нью-Йорк

ТАДБИРКОР АЁЛЛАР ТАН БЕРИШДИ

«Кули гул» деган таърифга Наманган вилояти хотин-қизлари, хунармандлари чин маънода мос эканини ўз кўзимиз билан кўрдик, ҳакиқий мўъжизага дуч келгандай ҳайратландиди.

Бу сўзлар Наманганда межмон бўлган жиззахлик тадбиркор аёлларнинг самимий эътирофларидир. Уларнинг Фарғона водийиси бўйлаб ушофтган сафари Наманган туманинадаги Бодомзор махалласида жойлашган «Уста Мажидхон» кўп тармокли хусусий фирмаси фаoliyati билан танишишдан бошланди.

Межмонлар бу ерда илакни йигирисдан тортиб, тайёр мато холига көлгунига кадар бўлган жараённи кузатишиди. Сўнг эса Наманган шаҳридаги «Ал-Азиз» савдо маъмусасида жойлашган миллий либослар бўлими фаoliyati билан танишишдан бошланди.

— Бу ердан нафақат гузал таасурот, балки улкан режа ва мақсадлар билан қўйтилди. Бугунги мулокот келгусидаги ҳамкорликка кенг йўл очишига ишончимиз комил, — дейди Жиззах вилояти хотин-қизлар кўмитаси раиси Шахло Ахоррова.

Межмонлар Наманган вилояти хотин-қизлар, хотин-қизлар кўмитаси раиси Манзуроҳон Азизова ҳамроҳлик қўлиди.

Шахло ТОШБЕКОВА,
«Оила ва жамият» мухобири.

“ОЛТИН СОЯБОН” СОҲИБЛАРИ АНИҚЛАНДИ

Пойтахтимиздаги “Интерконтинентал” межмонхонасида ўтказилган учинчи ҳалқаро Тошкент сургута форумида йигирмага яқин хорижий давлатларда фаoliyiat юритаётган сургута соҳасига тегишили иккисига яқин менежер ва эксперталар, турли идора ҳамда вазириклар, давлат ва жамоат ташкилотлари вакилари иштирок этдилар.

Маълумки, ҳар қандай мамлакатнинг иктисадий жиҳаддан баркарор бўлишида аҳолининг иктисодий жиҳаддан химоя қилинишида мухим омил — сургута хизматининг ўрни жуда мухим. Шу маънода республикасида фаoliyiat юритаётган 31 та сургута компанияси томонидан амалга оширилётган хайрли ишлар таҳсина сазовор. Айниқса, улар орасида 2009 йил якунлари бўйича сургута тизимишининг ривожланшига катта улуш кўнглини компанияларнинг муввафакиятини ҳар қанча эътироф этса арзиди.

Нихоят, ушбу тадбиркорнинг иккичи кунида “Олтин соябон” мукофоти голиблари номи ўзлон килинди. Баш номинацияларга “Agro Invest Sug’urta” ва “Aiscom” компанияларни сазовор бўлишиди. Шунингдек, яна 7 та номинация бўйича ҳам соириндорлар аникланди.

Икбоб ПАРДАЕВА,
ЎзДЖТУ таълабаси.

КИЧКИНТОЙЛАР ТАОМНОМАСИ

ундаги зарарлар ва зарурият хусусида

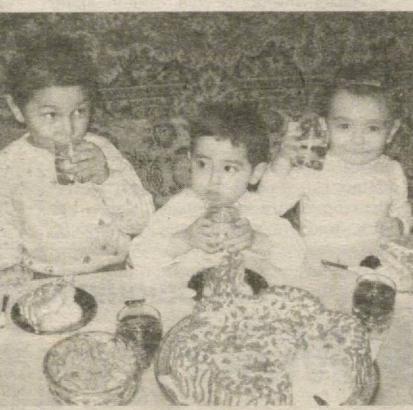
Машхур режиссёrlардан бири: «Катталарга мўлжалланган фильм олиши учун қандай ишланса, болалар бол кино яратишга ундан-да яхшироқ ишлаш керак», деган экан. Бу фикрни болалар таомномасига нисбатан ҳам кўллаш мумкин. Таомномани тузида, шунингдек, ҳалқаро андоzалар ёки хорижий давлатлар стандартлари бизга тўғри келмаслиги мумкинлигини ҳам унгутмаслик лозим.

ОИЛАДА ЭЗТИБОР КЕРАК

— Оилаларимизда болалар кўпинча қовурилган, дудланган таомларни катталар билан бирга тановбул килишади, — дейди Самарқанд шахридаги 4-болалар поликлиники шифокори Дилорон Тўлабоева. — Бу уларнинг ошқозон-ичак фаолиятига салбий тъсири кўрсатиши мумкин. Айниска, 7-9 ёшгача болалар таомномасига алоҳида эзтибор қаратиш керак. Уларга қовурилган овқатлардан кўра қайнатилган, димланган таомларни бериш мақсадга мувофиқро.

Ростдан ҳам, бола 2-3 ёшга тўлгач, унга ўзимиз доимий истемъол кўладиган таомлардан беришига одатланиб қолганимиз. Лекин эзтибор берган бўлсангиз, боланинг ўзи ҳам кўпичча бундай овқатлардан бош таради. Колаверса, шифокорлар кейинги пайтларда фарзандларимизнинг энг севимли егулигига айлануб улугурган колбаса ва «сосиска» маҳсулотларни бирор чеклаш лозимлигини тъкидлашмоқда. Гап шундаки, ишлайдиган аёлларнинг аксариети уйда овқат пиширишга вақт ажратолмай, фарзандларни тез тайёрланадиган (инглиз тилида «fast food» шундай маъно беради) таомларга кўнижтириб кўйишидай. Мутахассислар бу яхшилика олиб маҳсултини, хусусан, ошқозон-ичак хасталикларини

келтириб чиқариши мумкинлигини хавотир билан тъкидлашмоқда. Яна, шифокорлар узоқ йиллар давомидан камкон болалага жигар истемъол килишини тавсия қилиб келишган. Аммо бугунга келиб, уй ҳайонлари

бокиладиган ўтлардаги кимёвий моддалар жигарда сакланиб қолиши маълум бўлди. Шу боис ҳам мутахассислар баҳусупотни болаларга бермаслик тарафдори.

Нитрат ва нитритнинг организм учун қанчалик зараплиги ҳакида ҳам кўп эшитганимиз. Бугун ушбу компонентлар озиқ-овқат саноатида, янни үштиши махсулотларни тайёрлашда кўп иштапиди. Бу каби озиқ-овқатларни чеклаш мумкиндир, аммо сабзатвотлар-чи? Мутахассислар уларни пиширишдан аввал 30–40 дақика соvuк сувга солиб кўйинши тавсия килиди. Сабзавотлар майда тўғраб қайнатила, нитратнинг 50 фози соvuг чиқиб кетади. Маълум бўлишича, нитрат кўшичмаларининг 10 фози мева ва сабзавотлар пўстида сакланар экан. Шунинг учун болаларга олма, нок, бодрингларни арчиб бериш фойдаларик.

СОГЛОМ АВЛОД

БОҒЧАДА-ЧИ?..

Маълумки, мактабгача таълим мусасасаларида болалар таомномаси шифокорлар билан маслаҳатлашиб тузилиди. Богчада берилётган турли ёрмаларнинг фойдалилиги, таомларда ёф микдорининг меъёрда экани кўнглимига таскин беради.

Богчамизнинг ўзида турли-туман мевалида дарахтлар экилган, — дейди Самарқанд шахридаги 99-сонли мактабгача таълим мусасасаси

мудири Сайёра МАҲМУДОВА. — Улардан куюл қайнатмалар тайёрлаб, десерт сифатида дастурхонга тортамиз. Ўтган йили ёзда 200 кг ўрик ва олхўри куритиб олиб, киши билан болаларга шарбат қилиб бердик. Ўзимизнинг богимизда этиширилган хурмодан ҳам болалар қиши давомида бахраманд бўлишиди. Шифокорлар билан маслаҳатлашиб, ёзининг саротонида иссиқдан ҳимояловчи, соvuқ кунларда эса унинг тасирини камайтирувчи зираворлардан фойдаланамиз. Бир ҳафтада бир маротаба ўнчоқда пиширилган ош эса болжонларнинг севимли таомига айланиб қолган...

Бугунги кунда мавжуд имкониятлардан келиб чиқиб, болалар таомномасини намуналини тарзда тузаттган бочгалар кўлаймоқда. Хусусан, витаминларга бой ковоқ, бақлажон каби сабзавотларни ёкимли таомлар тайёрлашни ўтла гўйиган, чет давлатларда шифобашх деб доналаб бериладиган майиз, ёнгок, каби меваларни ҳам бочча таомномасига кириптан мактабгача таълим мусасасалари ҳам бор. Афуски, бунга эзтиборсизлики килаётган бочгалар ҳам учраб туради.

Фарзандларимизнинг ҳар таомномалама баркамол бўлиб вояга ётишида таомнома ҳам мухим ўрин тутади. Бу борада ота-оналар мактабгача таълим мусасасалари мутасадиллари бирдек маъсулитли бўлишлари зарур.

Гулрух МУМИНОВА,
«Оила ва жамият» мухбири.
Самарқанд вилояти

ТАКДИМОТ

ШАРҚ ҲИЖРАТИ

Шарқ буюқдир, шубҳалар абас, Денгиз кечиб бормоқ шарт экан...

Машхур немис адаби Йоҳан Вольфганг Гёте(1749–1832) ётмеш ёшида нашр этирган «Гарбу Шарқ девони» даги ушбу самимий эзтироғни ўқиб, беихтиёр ҳайратта тушасиз. Тўғри, азал азалдан кўплаб буюк алломалар эзтиборини оҳанрабодай жалб этган

Шарқнинг ўзига хос сиро синоати бисёр. Шу маънода Гётенинг хаёлан Гарбдан Шарқга кўлган «ҳижрат» ини рамзий зиёрат сифатида тушунсанк бўлади. Ким билади, балки улуғ шоир ўз ҳаётининг бутун мазмун-мөхиятини ҳам ана шу бетакрор девонга жамлағандир.

Яқинда Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Milliy кутубхонасида таникли шоир, тарихи, моҳир таржимон Садриддин Салим Бухорий чорак аср давомида бевосита немис тилидан ўзбекчага ўтирган «Гарбу Шарқ девони» китобининг тақдимот маросими бўлиб ўтди. Китобнинг нашрга тайёрланиши ва чоп этилишида бош-кош бўлган зукко олим, юридик фанлар доктори, профессор Акмал Сайдов девонга ёзган субошисида «Гёте ҳам, Унинг ўзбек таржимони ҳам шоир, уларнинг орасида руҳи-матнавий яқинлик мавжуд. Таржимон муввафқиятнинг навбатдаги омили Садриддин Салим Бухорий немис тили ва адабиёти билимдони сифатида гётеёна фалсафийларни, донишмандликни, шарқона руҳни тўғри англол олган»ига алоҳида уруг берган.

Тақдимотда Ўзбекистон Қархамони, ҳалқ шоирини Эркин Воҳидов, шоир ва таржимон Мирзо Кенжабек, олимлар Янгиш Эгамова, Камола Бобоҷонова, адаби, журналист Ашурали Йўқеев, шоир Илҳом Фани ва бошқалар сўзга чиқишиб, беназир девонни маҳорат билан таржима қилиб, уни китоб холида кўрмок насиб этмаган раҳматли Садриддин Салим Бухорий иодида во ҳаётин билан боғлиқ хотираларини ҳам сўзлаб беришиди. Шунингдек, шу куни Акмал Сайдовнинг «Гёте – юрист» деб номланган китоби тақдимоти ҳам ўтказилди.

Шерзод КАРИМОВ,
Тошкент банк коллежи ўқитувчisi.

ГАРБУ ШАРҚ ДЕВОНИ

ЮЛДУЗИ ПОРЛАГАН ҚИЗ

Қадим Шаҳрисабзинг Авазмалик қишилогоғи туғилиб, вояга етган, қишилодаги ўрта мактабда француз тилини ҳижжалаб ўрганганча, орсуси рўёбга чиқишига кўзи етмаса-да, таржимон бўлишга ўзини чоғлаган қайсаргина қизнинг ўй-хаёллари ҳакиқатга айланди. У 1984 йил мактабни туғатида, Тошкент давлат чет тилилари институтининг француз тили факультети талабаси бўлди. Ўқиши тугатганидан кейин Шаҳрисабзга қайтиб, мактабда француз тили фанидан ўкувчиларга сабоқ бера бошлашиди.

Олдузхон Францияда бир ой малака ошириб қайтада, 2003

йил туманда нодавлат-нотижорат ўқув маркази очди. Марказ кам таъминланган оиласарларни фарзандларни ва иқтидорли ўшлар учун белуп чет тилини ўрганиши имконини яратди. Ташкилотни моддий томондан таъминлаш учун 2004 йил «Шаҳрисабз ироқи қаштачиллиги» фирмасини ташкил этди.

Кўхна Кеш ахлининг хунар-

дўппидидзэрлар оиласидан бўлгани учун бу ишга иккilonanmasdan кўл урганди. Ахир 101 ўнда ой ёрғида ироқи усулида дўппи, от ёпчики ва эрраклар камарларни тиккан бувиси Кутбиниса аянинг, қадимий гиламлар тўкувчи онаси Зулфия опанинг, 17 ўндан гилам тўкиш фабрикасида оддий тўкувчи бўлиб ишлаб, раҳбарликка чўтирилган холоси Ойдин опанинг супласидан-да у. Оиласда 9 ўғирида ягона киз бўлиб ўслани туфайли Юлдузхоннинг феълидаги ҳам дангалик мөхнатга шайлик хислатлари зоҳир эди.

Кўхна Кеш ахлининг хунар-

дўппидидзэрлар оиласидан бўлгани учун бу ишга иккilonanmasdan кўл урганди. Ахир 101 ўнда ой ёрғида ироқи усулида дўппи, от ёпчики ва эрраклар камарларни тиккан бувиси Кутбиниса аянинг, қадимий гиламлар тўкувчи онаси Зулфия опанинг, 17 ўндан гилам тўкиш фабрикасида оддий тўкувчи бўлиб ишлаб, раҳбарликка чўтирилган холоси Ойдин опанинг супласидан-да у. Оиласда 9 ўғирида ягона киз бўлиб ўслани туфайли Юлдузхоннинг феълидаги ҳам дангалик мөхнатга шайлик хислатлари зоҳир эди.

Кўхна Кеш ахлининг хунар-

дўппидидзэрлар оиласидан бўлгани учун бу ишга иккilonanmasdan кўл урганди. Ахир 101 ўнда ой ёрғида ироқи усулида дўппи, от ёпчики ва эрраклар камарларни тиккан бувиси Кутбиниса аянинг, қадимий гиламлар тўкувчи онаси Зулфия опанинг, 17 ўндан гилам тўкиш фабрикасида оддий тўкувчи бўлиб ишлаб, раҳбарликка чўтирилган холоси Ойдин опанинг супласидан-да у. Оиласда 9 ўғирида ягона киз бўлиб ўслани туфайли Юлдузхоннинг феълидаги ҳам дангалик мөхнатга шайлик хислатлари зоҳир эди.

Хикояларини ўшитиб тиклаганмиз. Ўрта асрларда урф бўлган либосларни қадимий миниатюралардан кўриб олиб, ишимизда татбиқ қилганимиз. Илгари азлодаларнинг камзулларига, дўйпию кўйлаклари ҳошиясига, ковушларига муҳранган нақшларни замонавий либосларга тикаяпмиз. Бу барчага маъқул ва маңзур бўлаётганидан хурсандмиз. Айниска, маҳсултари мөхнатига чотирилган кизиқиши баланд. Улар нақшларнинг маъносигача билишини исташади. Бундан бошим осмонга етади... Рангларни ҳам бугуннинг руҳиятига караб танлаймиз. Илгари ёрқин ранги кийимлар урф бўлган бўлса, хозир бирор олимдир, жиддир-роқ тусдаги либосларга эзтибор кучайган. Шу боис бу кийимларни хотин-қизларимиз ишда ҳам, кўчада ҳам, тадбирларда ҳам тортимай кийишлари мумкин. Менинг яна бир ниятим бор: мактабларда хунармандчилик сирларини француз тили билан бирга ўргатишни ўтла гўйимокчиман. Ахир, хунармандларимизнинг ишини дунёга олиб чиқиши учун таржимонларимиз кўп бўлса, кандай яхши!

Санобар ФАХРИДДИНОВА,
«Оила ва жамият» мухбири.

БАНДЛИК ДАСТУРИ – АМАЛДА

Дунё буюк эврилишлар палласида. Бирор уни ахборот асри, бошқа бирор компютер даври деб атаяпти... Бу давр қадрият, аньана, миллий маданият, дид сингари тушунчаларни, бинобарин, улар ҳақидаги тасаввурларни кескин ўзгартыриб юбормоқда. Бүннинг натижасида ҳеч кимга ўшшамаган ва ҳеч қайси рисолага тўғри келмайдиган, биздан ҳаёт ва абадият, макон ва замон, одоб ва ахлоқ, ёвузилик ва эзгулик, ҳалоллик ва жўмардлик ҳақидаги тасаввурларни ҳам ўзгартриши талаб қилаётган «виртуал авлод» шаклланмоқда.

ҳам кўшик бўлдими?! деб кўринг-чи, нақ балога қоласиз. Сизни маданиятсиздан олиб, маданиятсизга солмаса, мана, мен кафил...

***

Компютер болалари ўзини шовқину шошма-шошарлик билан кўрсаттиш келади. Илгари қадрли бўлган нарсалар бугун омонат бўлиб коляпти. Улар бугуни прагматикашиб бораётган дунё воқелиги билан чикиша олмаяпти. Тўғрироғи, қадрлиятлар ўша вожеклика халақут берәётганга, унинг шиддатини тўсаётганга ўшшади. Шу сабабли компютер болалари уни четлаб ўтишга уриняпти. Демак, азалий қарашларимиз, дидимиз ҳам ўзгариб кетса ажаб эмас.

***

ёши катталарни хурмат қилиш керак деб билас, иккичиси, у ҳам менга ўшшаган бир одам, картайган бир йўловчи, деб ўйлади.

Замон шиддати ўша ҳайдовчининг мулоҳаза килиб кўришига, отаси ёки боси тенги бир одамни ронжитгандани афусе чекишига вақт қолдирмайди. Чунки уни кўпроқ одам ташиш, ундан ҳам кўпроқ пул ишлаш, кейин ўша пулита фарзанди учун компютер ёки оиласига суюқ кристали экранли телевизор ёхуд автомобиль сотиг олиши ташвиши қийнайди. Ишдан уйига хориб қайтач, телевизор тагига ётиб олади. Кейин эса ўйку, нонушта, яна иш, яна телевизор...

***

Назар ЭШОНҚУЛ

МАДАНИЯТ НИМА? МАДАНИЯТСИЗЛИК-ЧИ?

«сизлик» эмас, айнан «маданиятсизлик» деб айтди.

Шу-шу бўлди-ю, мен таниган одамлар тасаввуримда компютерни биладиган ва билмайдиганлар гурухига бўлинди-қолди. Лекин ҳарчанд уринмайин, компютерни билмайдиганларни «маданиятсиз» дейламдим. Эҳтимол, улар (ахборот асрида!) компютер саводхонлигидан беъбарадир, аммо халиги йигитча ўйламай-нетмай айтиб юборган даражада маданиятсизмикан? Унда сизу мен билан бир ҳаводан нафас олиб яшетган бу йигит берган баҳо ҳамда гарблик ҳакернинг мазаҳомуз фикри ўртасида нима фарқ, бор? Энг қизиги, иккى қўйтада яшаётган, лекин «компютер эмиб катта бўлган» авлод вакилларининг гали бир жойдан чиқяти.

Наҳотки, «маданият» тушунчасининг сизу биз билган маъною таърифи шунчалик ўзгариб кетган бўлса?..

***

Хар бир кашфиётини истеъмолчилик ўлқон нафсини қондириш учун қўллаётган им-фан мўжизаларига жуда тез кўйниб боряпмиз. Бундан йигирма йил бурун интернет нима эканидан беҳабар эдик, мобил телефон деганинни ётти ухлал тушумизга ҳам кирмаганди. Энди эса уларсиз ҳайтимизни тасаввур ҳам қилолмаймиз. Шу — тайёрига айр бўлиб олганмиз... Бир сўз билан айтганда, тараққиётнинг ўзи «пул топиб, ақл топмаган» истеъмолчининг эринчоқлиги ҳакалак отган нафсини қондиришга хизмат килади. Максад — пул топиши, нафси қондириши.

Ҳақиқи савол туғилади: замонавий истеъмолчилик маданият белгиси бўла оладими?..

***

...Хар биримиз — айтарли эътибор қилимасак-да — кўйада бундай истеъмолчиларга кўп бор дуч келамиш. Бу ўшларнинг ўзига хос субмаданияти ҳам шаклланиб улгурган: кўлида бутун бошли компютер деса бўладиган мобил телефон: кийиниши галати, сочи ҳам замон руҳига мос хурпайган; тенгдошлири билан, худди кўчкорлардай шохлашиб кўришиди; бошкамларга тушунарли бўлмаган жаргонда гаплашиди; машинаси «Кора бумер» бўлмаса ҳам, камиди «Жип»; эштаётган кўшиги ҳам рэпми, рокми — алламбало; ҳеч нарсадан тап тортмайди, хоҳлаган вақтида, хоҳлаган жойида яхши кўрган кўшигини варанглатиб кўйиб кетаверади; истиҳолани эскилик сарқити деб билади. «Шу

Шу пайтгача шаклланган маданий дид компютер болалари «дид» билан юзмайтунги турнибди. Ҳали ҳеч қаҷон дид ва дидсизлик, бошқача айтганда, маданият ва маданиятсизлик ўртасидаги кураш бу кадар кескин тус олмаганди эдан...

***

Бир воқеа ҳеч эсимдан чиқмайди. Автобус ҳар бекатда беш-үн дақиқа тўхтаб туриб, йўловчи йигарди. Охири, сабри чидамаган бир отахон ҳайдовчининг шунчайтупчани овора қилиб юриши маданиятсизлик эканини айтди. Шунда ҳайдовчи сурбетлик билан отаси тенги кишини сенсираб, «Хоҳласан шу, хоҳмасан тишиб кет, ана, таксига мин, мен плани бажарисим керак!» деди. Бундан отахон қаттиқ хаф бўлди: «Одобсиз экансан, ўзиндан каттани сенсирадинг-а, бошлиғинга ёзман». Ҳайдовчи эса «Бор, қўлнингдан келганини қил, сенга ўшшаган «писар»ларни ҳар куни кўриб юрибман!», деди. Бу жанжалга бир автобус йўловчи гувоҳ бўлди. Лекин ҳеч ким юраги деб бериш, бир оғиз гапирамди. Бу ерда шунчаки иккى одам эмас, қадриятларга бўлган муносабат, бошқача айтганда, одобсизлик ўзаро тўқнана келди. Биз эса томошабинлиқдан бошқасига ярамадик. Кўнгли ўқисиган отахон кейинги бекатда тишиб қолди. Унинг маданият ҳақидаги тушунчасига дарз кетди — буниси аник.

Одамнинг ҳар бир хатти-харакатида у олган тарбия, маданият ёки маданиятсизлик зуҳур бўлади...

***

...Уша ҳайдовчи кайси маданий-мавжавий ўйқотишларимиз сабаб отахонга бундай муомала килиди? Отахон нимага таяниб, уни маданиятсиз деди? Улар зиддиятли вазиятни иккى хил тушунади: бири

...Бугунги ҳаёт шиддати бизни нималарга ўргатти, қайга бошлап кетяпти? Инсонийлик ҳақидаги тушунчаларни маданиятсизликни шошириб кўйди. Шу пайтгача тўплаган билимларимиз бирпаста эскириб, кераксиз бўлиб коляпти. Биз эса ўлқамизни кўлтиқлаб, тараққиёт изидан чопиб юрибмиз. Унинг ортидан абадий юриб юришга инсоннинг курби етармикин?

Югурб кетаётган одам мулоҳаза килиб ўтирамдайди. Бунга вақти йўқ, Шунинг учун бўлса керак, биз фан-техника ютуқларини кўр-кўронга қабул киляпмиз, истеъмол қиляпмиз, истифода этяпмиз. Тўғува кечинмаларимиз уларга мослаштагани сайн завқу ҳайратимиз ўлиб боряпти.

...Биз тараққиётдан воз кечолмаймиз. Лекин... Уша сизу мен сотиг олган машиналар: компютер, автомобиль, ошхона комбайнини хоказо факат маҳсулот сифатидагина бизниси. Технологияси эса ишлаб чиқарганини. Техниканинг ишлаб принципи қандай ясалганини билмаган одам унга ёзали даъво қила оладими? Афуски, йўқ.

Мана шу ўринда ўзини маданиятли деб батто қолаётган компютер болалари башарасидаги никоб йиртилиб кетади, шаклни мазмун деб адашаётгани аён бўлиб қолади.

***

...Модомики, ўзимиз фойдаланаётган нарсанси ўзимиз яратмас эканмиз, маданиятли бўла олмаймиз, истеъмолчилигимизга қолавермас. Истеъмолчи маълум маънода бирорвага қарам одам. Демак, биз тўлиқ мустақил эмасмиз. Қарамлик эса маданият белгиси эмас. Маданият моддийлик ва маънавиятнинг ўйнунлашви, қалб ва дид, ақл ва идрок эркинлиги, озодлигидир. Қарамлик бор жойда бу ўйнунлик бўлмайди. Ўйнунлик йўқ, жойда эса маданият бўлмайди.

Ўзлик эса биздан ҳар бир нарсага тегран идрок ва ақл билан ёндашиши, ҳеч қаҷон Фикр килишдан тўхтамаслини, ҳар доим ҳар қандай мавзуда, ҳар қандай масалада Фикримиз бўлишини талаб қиласиди. Истеъмолчи ва қарам одам эса ўша автобус йўловчилари сингари локайд бўлади. Локайдлик Фикрсизликдир. Фикр ўзликни намоён қилиши бўлса, локайдлик бундан кочиш, кўркишдир. Демак, Фикрсизлик — локайдликнинг, маданиятсизликнинг бошланиши.

...Фикр — тараққиёт мезони. У тўхтаган ва ҳамма бир ҳил Фикрлаб қолган жойда тараққиёт ҳам тўхтайди. Факат «тараққиёт этяпмиз» деган алдамни тасаввур қоллади. Истеъмолчи ва қарам одам эса ўша автобус йўловчилари сингари локайд бўлади. Локайдлик Фикрсизликдир. Фикр ўзликни намоён қилиши бўлса, локайдлик бундан кочиш, кўркишдир. Демак, Фикрсизлик — локайдликнинг, маданиятсизликнинг бошланиши.

...Фикр — тараққиёт мезони. У тўхтаган ва ҳамма бир ҳил Фикрлаб қолган жойда тараққиёт ҳам тўхтайди. Факат «тараққиёт этяпмиз» деган алдамни тасаввур қоллади. Истеъмолчи ва қарам одам эса ўша автобус йўловчилари сингари локайд бўлади. Локайдлик Фикрсизликдир. Фикр ўзликни намоён қилиши бўлса, локайдлик бундан кочиш, кўркишдир. Демак, Фикрсизлик — локайдликнинг, маданиятсизликнинг бошланиши.

Одамдоз Фикр қилиб, маданият яратди, маданиятга эришиди. Фикр тўхтаган жамиятида таназзул бошланади.

Фикр бўлсангина жамият янгиланади.

Европа илмий-техник тараққиётга эришишади олдин унинг Фикри, санъати, фалсафаси тараққиёт этиб, ижтимоий Фикрга туртқи ва кувват берди, хилма-хил «Ўзликлар» орқали хилма-хил фояларга йўл очиши. Энг мухими, Европа

па ана шу фикр ва гояларга йўл берди, уларни ҳётта татбиқ этишга имконият яратди...

Фикрни маътиратиб уйғотади, ўстиради, янгилайди.

Қуондай бостириб келаётган, онгимиз ва дидимизни саёлаштираётган, санъат, гўзалик, дид ҳақидаги тушунчаларимизни, шу пайтагча шаклланган ва қадрията айланган тушунчаларни эмиришга киришган оломон маданияти ва дидидан, бошқача айтганда, фикрсизлик ва дидисизликдан, яни оломончиликдан факат маътиратиб ва билимни асрар олади.

...Бугун бизнинг китобдан, адабиётдан узоклашаёттан, кўпроқ техникалашаётган қалбимиз ижоддан ҳам узоклашиб бораёт.

Китоб — хоҳ интернет нашриди, хоҳ босма китобидир — барибир китоб. Китоб ҳақидаги маълумотларни эмас, ўзини ўкиши керак.

***

«Компьютер авлоди»га мансуб бир ёш йигитнинг танимани Илм-Фанинг бугунги ютуқларидан дурустгина хабардор. Батсан Кафка, Камию, Фромм, Шопенгауэр ва дунё тафаккурининг чўққилиари бўлган бозшка файласуф ва адиллар ҳақида жўяли фикрлар айтиб қолади. Лекин улар интэрнетдан олинган тайёр маълумотлар, холос. Асарларни ўқимаган, улар ҳақидаги баҳшу мулоҳазалардан бехабар. Сабабини сўрасам, уларни ўкишига вактим ҳам, ҳафсалам ҳам йўқ, маълумотларнинг ўзи кифоя.

Бу — «компьютер авлоди»га мансуб зиёли йигитнинг гапи. Завку ҳайрати ҳозирдан ўлиб бўлган. Уларнинг ўрнини ахборот боса олади, деб ўйлади, эҳтиёжини шу билан конидради. Мен бу йигитни одамга эмас, ахборот тўплланган диск ёки флашкарта ўштаман.

...Тўғриси, ёш авлод адабиётни тест саволларига жавоб топиш учунгина ўқияти. Асар руҳини хис этиш, қаҳрамонлар кечинмаларидан таъсириланиш, уларга дардош бўлиш, қўшилиб изтироб чекиши, кувониш, фикр қилиш, бир сўз билан айтганда, маънавий эврилиш, хузурланиш ортиқа бўлиб қояти. «Компьютер авлоди»нинг билмаган ёки ҳабари бўлмаган соҳаси йўқ. Лекин ҳар соҳадан бир шингил.

Асарнинг ўзини ўкишига ҳафсаласи, ҳайрати етмаган, вақти бўлмаган ўша йигит сизу биз — эски замоннинг одамлари тушунчасидаги маданиятилини талабларига жавоб беради? Маданиятили одам қуюшондан чиқиб кетмаслиги учун керак бўладиган чегарани ота-онасидан олган тарбияси баробарида ўқиган китоблари ҳам белgilab беради. Ахборот эса ҳеч нарсани чекламайди, мавзумот беради, холос. Жайдари тил билан айтганда, унда ҳеч қанака одамгарчилик мезонлари йўқ, инсонийликка ўргатмайди.

Бу — адабиётнинг, маданиятининг санъатнинг вазифаси. Чунки истеъодлар бу ўтиклини дунёга мангулук ҳақида, мангуз ҳақида, мангуз ҳақида, ҳақида бериши ва қалбларимизни мангулук нурлари билан чўмилтириш учун юборилган. Адабиёт миллатиди ва маданиятини тарғиб, ташвиқ қўлчуб, қадриятларини улуғловчи, уни маданиятининг юксак чўққисига етакловчи энг улкан воситадир. «Адабиётсизлик маданиятсизликдир, дидисизликдир», дейди немис ёзувчиси Герман Гессе.

...Хуллас, мақоламизнинг бошида кўйилган саволимизга қайтадиган бўлсак, унга жавоб бўла оладиган кўллаб вosisitaю таянчларимиз бор. Ўша таянчлар куввату куч берсагина бизниси бўлади. Завқимиз ва тафаккуримиз ичимизга кирса, ўзимизни бўлса, бизга кувват беради. Ўзлигимизга алланса, кувват беради... Ана шу кувват бўлсанга, компьютер бизни ўзига авлод қилиб ололмайди, аксинча, биз компьютерни ўзимизга «авлод» қилиб оламиз.

«Тафаккур» журналининг 2010 йил 1-сонидан кисқартириб олинди.

БИР ТОФ ЯШАР ЮРАГИДА АЁЛНИНГ

Фарзандсизлик доғи

«Нафиса аянинг келини тўйидан уч ой ўтмай ҳомиладор бўлибди. Нега сизнинг келинингиз ҳалигача туғмаятти?» — дейишиларди қўшини аёллар қайнонага. Ховлида юмуш билан овора бўлиб юрса-да, бундай ўқланган сузлар мўлжалидан адашмай, тўғри ёшгина келин Анзиратхоннинг кўксига тегарди ўғе. Баъзида у бу сўроқни одамларнинг юз-қўзидағи имо-ишораларидан ҳам сезади. Шунинг учун у иккита аёл йигилган даврага кириб боришидан чўчириди.

Лекин инсон умидсиз яшолмайди. У ана шу илинж билан саккиз йил фарзанд кутди. Естиклари йигидан кўл бўлмаган кун йўқ эди. Кечаси ўзига-ўзи эртак айтди, алалар тўқиди. Аммо... «Тунлари бोлам уйқу бермайди, йиғлавериб жонимдан тўйидирб юборди», дегувчи аёлларга ҳаваси келарди унинг. «Худоймон менинг ҳам ана шундай ўйкисиз тунларни ато этгин», деб ёвлориб йиғларди. Минг ағуски, бу аёлнинг аллалари овосиз, эртаклари ёгасиз эди. Ва охири у тақдирга танеби, рози-ризолик билан бу ўйни тарк этди.

Менга эр эмас, бола керак

Нўймонжон ака аёли билан ахшашганида катта ўғли ўн икки, кичиги тўрт ёшда эди. Бу ўқда кекса ота-онаси, яна... турли хил гап-сўзлар... Аввалига болаларимга ҳам оталик, ҳам оналиқ қиласман, уларнинг бир томчи кўз ёшини тўқтиримайман, деб ўйлаган одам кейинроқ ҳаёт ҳақиқатини тан олди: онасиз ўй ёгасиз ховлига ўштар экан. Кундан кун у нурай-нурай, вайронага айланаркан. Охири маҳалла кайвонилири ўзаро маслаҳатлашиб, фарзанд доғида куйган Анзиратхонни Нўймонжон акага унашириб кўйишиди. Албатта, бу савобли иш осонликча битмади.

Айниска, Анзиратхон икки йўл орасида қолди. Нима қилсин? Тўрт бола, яни уч ўғил, бир қиз. Уларга оналиқ қилиш осоними? «Ўғай» деб сиддиришмаса-чи? Устига-устак, акаси ҳам синглисининг тўрт болали эркакка турмушга чиқишига қарши эди. «Сенга ўзимиз қараймиз, мана жиянларинг сенга ҳам фарзанд: Бунча болага оналиқ қилиш кўлингдан келмайди», деб турниб олди. Шундун у чидордиди: «Аяжон, менга эр эмас, бола керак. Фотиха беринг, шу болаларга ўз онапари беролмаган меҳрони мен берай. Насиб этса, баҳти бўламан. Мана, ҳали кўрасиз, ўзим айтмасам, ўйлагимни ҳеч ким билмайди», деб ахдидан кайтмади.

Туккандан туғишиган афзал экан

Анзиратхон келган куниданоқ бу хонадонга барака ўтилди. У «Бу аёл ким экан ўзи?» деб жовдидар турган болаларни ёлғон сўз билан алдамади, аксинча, сўйиб эркалди. Бир кунни беш яшар Абдураҳим ховлида ўйнаб юриб, тошга кокилиб, йиқилиб тушди. Ичкари уйда хамир қилаётган Анзиратхон боланинг йиғлаган овозини эшитди-ю, ун юки кўллари билан ташқарига отилиб чиқди. Болакай эса чаккасидан оқётган кондан кўркиб баттар йиглар, аёл қон юқларини

ни кўйлагининг этаклари билан артади. У боланинг пешонасида қолган кичикинга фуррачага тез-тез шўр пахта босаркан, фурра кичиклашгани сайн ўзининг кўнгли ҳам ёриша бошлаганини пайкади. Ўша куни тунда Абдураҳим онасиning бағрида, иссиқинча кўрпода мазза килиб ётди. Шу-шу, у Анзиратхондан айрилмайдиган, қаेरга борса унга ёргасидаги шуғулланди. Кейин эса қиз узатидиган, келин туширадиган оилаларин азонорқ нархдаги кўрпа-тўшаклар билан таъминлашга киришди. Мижозлари кўпайб, кўллари озроқ пул йигилга. Нўймонжон ака билан маслаҳатлашиб, иккича дони тикув машинаси сотиб олди. Маҳалладаги бекор ўтирган аёлларга ўша машиналарни ижарага бериш, касаначилик асосида уларни иш билан таъминлади. Тушган фойдага эса яна машина харид килди. Анзират опадан иш сўраб келувчила сони кўлайтаг, тадбиркорлик фолиятини кенгайтиришга қарор қилди ва «Абдулазиз орзу-нияти» дехкон ўхвалини ташкил этиб, раҳбарлик фаолиятини бошлади.

Тақдирин кўл билан яратур одам

Нўймонжон ака эса аллақачон ўзга юртдан тополмаган бойлини шердан топиб, рўзгорини анча тикилаб олди. Анзиратхон опа ҳам қараб тургани йўқ. Да-стлаб якка тартибда савдо-соти билан шуғулланди. Кейин эса қиз узатадиган, келин туширадиган оилаларин азонорқ нархдаги кўрпа-тўшаклар билан таъминлашга киришди. Мижозлари кўпайб, кўллари озроқ пул йигилга. Нўймонжон ака билан маслаҳатлашиб, иккича дони тикув машинаси сотиб олди. Маҳалладаги бекор ўтирган аёлларга ўша машиналарни ижарага бериш, касаначилик асосида уларни иш билан таъминлади. Тушган фойдага эса яна машина харид килди. Анзират опадан иш сўраб келувчила сони кўлайтаг, тадбиркорлик фолиятини кенгайтиришга қарор қилди ва «Абдулазиз орзу-нияти» дехкон ўхвалини ташкил этиб, раҳбарлик фаолиятини бошлади.

Анзиратхон Тожибоева тадбиркорликни ривожлантириш мақсадидан ўтган йили Асака шаҳар ҳокимлигининг ёрдами билан Микроредбанткандан 10 миллион сўм кредит олди, шаҳар хотин-қизлар кўмитаси кўмигада замонавий тикув машиналарини сотиб олишига эриди. Натижада, корхонадаги ишлар янада юришиб кетди. Касаначилик асосида шаҳардаги кирқ нафар аёл иш билан таъминланди. 2008 йили эса тадбиркор Анзиратхон Тожибоева Асака шаҳар ҳокимлиги ўтказган «Энг яхши ҳунарманд аёл» кўрик-танловида биринчи ўринни эгаллаб, телевизор хамда дилгом билан тақдирланди.

Анзират опанинг энг баҳтиёр куни ўғли Авазбек билан келини Гулшодахонинг никоҳ тўйлари куни бўлди. Гулшодахон тўй кечаси қайнонасига «аяжон» деб мурожат этганида армонлари ушлади, киприклирига севинч ўшлари кўнди. Набираси туғилганида Авазбек уни онасиning кўлига туқтазиб, «Ойхон, энди ўзингиз тарбиялайсиз», деганида кўкси янга тогдай кўтарилиди. Шунда у бир оддий ҳақиқатини аглабди: бу дунёда БАХТ аталимни унг неъматни топиш, унга муясир бўлмоқ учун сабр-қаноат, шукроналик, энг муҳими, ҳаётни чин дилдан севиш керак экан.

Нигора РАХМОНОВА,
«Оила ва жамият» мухабири,
Андижон вилояти

БИР ҲОВУЧ ДУР

● Ёлда тут: мана шу ҳайтнингни баҳоси бор!

(Қадимги миср битиги)

● Ҳеч кандай яхшилик беҳуда кетмайди.

(Ҳинд мақоли)

● Агар маҳфий сўзни эшитсанг, у сенинг қалбингда ўлиб кўя қолсин.

(Ахикар)

● Бахти онларда — мўътадил, бахтсизликда эса ақлни бўл.

(Першандр)

● Болаларинизнинг кўз ёшини ҳабрингиз устида тўкишлари учун эжтийот қилинглар.

(Пифагор)

● Факат ташбекга ёки факат мақтова лойиқ бирорта ҳам одам бўлмаган, бўлмайди ҳам, шундай одам ҳозир ҳам йўқ.

(Будда)

● Тақдиринг бевафоликларига олижаноблик билан чидай олган.

(Клеобул)

● Ёмонлар ҳамма жойда кўтчаликдир.

(Биант)

БУҚОҚНИНГ ✓ СОҒЛИТИМ – БОЙЛИТИМ ДАВОСИ... ЎЗ ҚҮЛИМИЗДА

Кейинги йилларда ахолини ташвишга солаётган дардлардан бирі, яның қалқонсимон бези фоалиятининг ўзгариши билан болғыл касталыларнинг күпайыб бораёттани тиббетчилердин хам ўйлантирумода. Хүш, бундай касалларларни көлтириб чикараёттан омиллар німа? Экологияк мұхиттің бузилишими ёки тиббий маданиятта бепарвогиғимизми?

Бу саволларга Олий тоифали шифокор, эндокринолог Нозима Раҳимова шундай жаоб беради:

— Азалдан маълумки, Ўзбекистон йод танқис ҳудудда жойлашған. Шунинг учун бизнинг ҳудудда буқор энг көнг тарқалған қалқонсимон без патологиясыдир. Бұнға сабаб — иsteмомимиздә йод міндерининг камлигидір. Инсон организмында үз-үздін йод ишледі чикармайды, шунинг учун қалқонсимон без фоалияті касалларлар нафакт қосыладар айлар, балқы түргүр өшидаги хотин-қызлар, эркаклар ва болаларда хам бирдей қозага келиши мүмкін.

Эндокринология институты томонидан үтказылған скрининг далилларға күра, мамлакаттамис ахолисининг аманда йод иsteмом қилиши күнінің атиғи 10–20 мкг ни ташкил қылады. Яғни бу міндер қабул қилинадын мөшерден күра 5–10 марта камидір.

Қалқонсимон без касалларларнинг олдини олиш учун аввалимбон күндалик иsteмомимиздә түз йодланған бўлиши лозим. Гўшт ва гўшт маҳсулотлари, дениз маҳсулотлари, ёнгоқлар, дуккали нон, сабзавотлар, мева ва табиий шарттарлар витаминларга бой бўлиб, инсон саломатигини тиклайди.

— Қалқонсимон без касалларлар қандай белгилар күзатилади?

— Уларнинг айримларини санаб ўтаман:

· Қалқонсимон безининг катталашиши;

- соч ва терининг ўзгариши;
- тез ҷараш, ҳолисзлик;
- совуқ ёки иссиқиң күтәролмаслик;
- асабиляшиши ёки депрессияга үчраш;
- нафас сикиш;
- юрак санчиши, уришининг ўзгариши;
- иммунитеттинг пасайиши;
- тана вазинининг камайиши ва ҳоказо. Күн колларда қалқонсимон без касалларлар билан оғриган беморлар бу касаллар қочонки зўрайбай, кетгунчича шифокорга мурожат қилишмайды. Буқор ўз вактида даволанмаса, унинг зарарли оқибатлари күпайыб бораради.

— Ҳомиладор айлар организмидаги йод танқислиги туғилжак фарзанднинг саломатлигига хам таъсир күрсатадими?

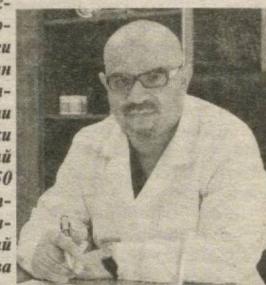
— Бу даварда айлар ўз саломатликларига ётибормиз бўлмасликлари, эндокринолог хамда гинеколог кўригидан тез-тез ўтишлари керак. Шифокор кўрсатмаси билан ҳар куни 200 мкг йод қабул қилишлари лозим. Факат ўзбошимчалик билан турли дори воситаларини иsteмом кильмасликлари керак. Уларни мос дозада тўғри танлаш — қалқонсимон без касалларларни самара да даволашнинг асосий гаровидир.

**«Оила ва жамият» мұхбира
Барно МИРЗАХАМЕДОВА
сұхбатлашади.**

МИЖОЗ СУСТЛИГИ НИМА? DOCTOR-D клиникаси раҳбари, тиббиёт фанлари номзоди Дилмурод Эргашев жаоб беради:

Буғунги кунда эркаклар билан болғыл касаллар дүнеги миқёсінде глобал мұаммолоса айланып борбор мөқдада. Мен илмий изланишларим ҳамда дүнегдаги кўйлаб олий борган текширув натижаларда билан танишиш, шундай хуласага келдимки, эркаклар саломатлиги билан боғищ мұаммаларнинг барчасынан өттівогр олий айтадиган бўлсан, ҳар йили иккиси фоиз эркакларда спермотогинез камайиб, жинсий мұаммалор күпайыб боради. Натижада 40–50 ёшдан сўнг эркакларнинг 60 фоизида мижеоз сустлиги касалларига учраётган мұтахассисларни ўйлантирумоди. Мижеоз сустлиги аксар ҳолларда олий аса фоалиятининг бўзилиши, жумладан, тұрма та түрмушда орттирилган асабий-рухий кечинималар да ҳамда невроз, стресс ҳолатларига боғиқ бўлади.

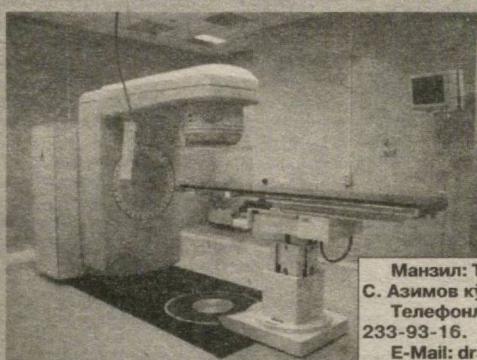
Бундай ташқары, киши рұхан өзигандан жинсий фоалияттага алоқаси ўйледек туюладиган омиллар, масалан, ҳаддан ташқары ҷараш, үйкүга тұйымаслик, шихона ёки үйдаги посолом мұхит, қандыл диабет касалларига ҳамда қон босим настлаги ҳам айнан жинсий томонға зарба беради. Мижеоз сустлиги аксар ҳолларда спиртты ичимлекларга ружу қўйиш, шунингдек, пала-партиш жинсий ҳаёт кечириш оқибатида рўй берши мүмкін. Агар киши ўзиди мижеоз сустлигини сезса, дарҳол мұтахассис шифокорга мурожаат қилиши керак. Шуни унутмаслик лозимки, вақтида тегиши да овоинса, яхши самара беради, акс ҳолда касаллар сұрнеки тус олиши мүмкін. Мижеоз сустлигини даволашда аввалимбон уни көлтириб чикарган сабабларни аниқлаб, сўнг уларни бартраф этиши лозим.

E-mail: hospital@doctord.uz
URL: http://www.doctord.uz

(t)

ҲАМ СИҲАТ, ҲАМ ФАРОФАТ ✓ ТИББИЁТ МАСКАНЛАРИ

Манзил: Тошкент шаҳри,
С. Азимов кўчаси.
Телефонлар: 233-45-45,
233-93-16.
E-Mail: drabu@rambler.ru

Тошкент шаҳридан Содик Азимов кўчасидаги жойлашған Ўзбекистон Республикаси Савдо ва ташки иктисодий алоқалар инвестицияси вазирлигига қарашли «Сиҳат ва фарофат» ташхис ва даволаш маркази ҳақида ёшитмаган одам ҳам бўлса керак. Сиҳатхода офтальмология, гинекология, стоматология, урология, гастро-энтология ва терапия йўналишлари бўйича тажрибали, юқори малакага эга шифокорлар энг замонавий тиббий ускуналар ёрдамида ахолига хизмат кўрсатадилар.

— Масканимизда ўз касбининг фидойилари жуда кўп, — дейди марказ бош директори, тиббиёт фанлари номзоди Тоҳирхон Ҳожиметов. — Барча мудафуяларимиз уларнинг тажрибаси, илми, жонкуярлиги самарасидир. Масалан, УЗИ бўлими бошлариги, олий тоифали шифокор Галия Попова ҳақида нафақат ҳамкаслари, балки ундан миннатдор бўлиб кетаётган мижеозлар ҳам хурсанд. Чунки даво жареининг бошланиши, йўналиши, муолажаларнинг тўғри олиб борилиши кўп жиҳатдан УЗИ шифокорига боғлиқ.

...Галиянинг болалиги Тошкентнинг сўлим гўшларидаги кечди. У оиласида ёғлиза фарзанд бўлганни учунни, ота-онасининг бутун ётиборо унда эди. Тол шохидан ясаган «уқол»ини кўйирчигига ураётган кизалогини кўргандаёв онан унинг мурғак қалбидаги кўз очаётган оразуларини хис қўлган эди. Отаси унга «Доктор Айболит»нинг мўъжазигина тиббий ускуналарини совға килишганида Галия хурсанд бўлибгина қолмай, бу асбоблар ёрдамида вақти-вақти билан ота-онаси, дугончаларининг соғлигини «текшириш»ни одат қилиб олганди.

«Бўлар бола бошидан» деган дегланадик, бу истик ўсохиби билан борган сари ўсбис, улгайбай борди. Галия 1972 йилда мактабни тутадиганда ўтадиганда бўлганда бўлиш баҳтига еришиди. Бу — катта йўл бошидаги илк ва дадид қадам эди. Изниниши, интилиш, ярим тунгчага килинадиган мутолаалар, бўш вақт топди дегунча клиникада бемор болакайлар тепасида тонг ортиришлар самарасиз кетмади. Ийлар уни бу мурракаб соҳаннинг синоатларидан вояж этар, устозлари эса Галиянинг умидли мұтахассис бўлиб етишишига ишонишарди...

Галия Попова 1979 йил Республика Болалар тиббиёт бирлашмасининг Фарғона шаҳри бўлимида интер-

натура муддатини ўтаеттандайдек кўпчиллик ота-оналарнинг дусорини олди. Кейин ҳам фарғоналиклар уни ўзларида олиб қолиши. Ёш мұтахассис яна 3 йил 3-поликлиникада болалар шифокори бўлиб ишлади.

Тақдир Галиядан ўз неыматини дариг тутади. У ўзи севған ийиттага турмушга чиқди, фарзандли бўлди. Бекалик, оналик деб атаглан мұқаддас туйгүлар уни мұрасиди. У ўтилчасини парваришилардан, бир хикматни англади: «Ҳар бир она табиатдан болалар шифокори. Уларнинг куроли — МЕХР! Агар она меҳри, ётибори ўз вақтида ва мөшеридан бўлса, боланинг саломатлиги табиий мухофазаланади. Үнинг кам ёки ортиғи ҳам касаллик чакиради» — дейа бу фикрини ота-оналарга шунтиришга ҳаракат килди.

Галия Рашидовна тинмай изланди, ўрганди, малака ошириди. Кейин эса 12 йил Тошкентдаги ҳудудий ҳарбий госпиталда шифокор-рентгенолог бўлиб хизмат килди. 1992 йилда эса таҳрибали мұтахассислиги ётиборма олининг, унга «олий тоифали шифокор» даржаси берилди.

Шифокорлик шундай касбки, агар мұтахассис бир муддат изланышдан, ўрганишдан тұхтаса, шитог билан ривожланыштан тараққиётта ҳамқадам бўлолмаса, ютказади. Бу ҳақиқатни яхши билган Галия Попова беморга тўғри ташхис бўлиб қўйиш учун «ультратратовуш» ускунаси бўйича маҳсус куроди ҳам малакасини ошириди ва Чжалов номидаги Авиация ишлаб чиқарши Бирлашмасининг Тиббиёт Санитария қисмидаги «УЗИ» шифокори бўлиб фаолият юритди...

Айнан шу йўналиши бўйича Галия Поповани «Сиҳат ва фарофат» марказига ишга таклиф қилишганига ҳам мана 12 йил бўлибди. Унинг ҳузырига кириш учун навбат кутаёттандар талайгина экан.

— 3–4 йилдан бўйен шу сиҳатхода вақти-вақти билан даволанманам, — дейди ўзини Ҳуршидахон деб таниширишган 55 ёшлардаги аёл. — Бўйнимда ва елкамда острехондорз белгилари борлигини Галия опа аниқлаб берганлар. Бошқа жойдан бу қадар атрофич маълумот ололмаганиман. Нихоятда ширинсўз. Шунинг ўзи ҳам одамни соғайтириб юборади, назаримда. Каниди ҳамма шифокорлар шундай бўлишади...

Санобар ФАХРИДДИНОВА,
«Оила ва жамият» мұхбира. (t)

Бош директор танишириштаги шифокорнинг беморларга кўрсатаётган самимий мумаласи мулозамати ҳеч кимни безътибор қолдирмаслиги табиий эди.

BO'LALAR DUNYOSI

MUKARRAMAXONIMDEK BO'LSAM...

Nilufar Yusupova 1995-yili Surxondaryo viloyatining Termiz shahrida tug'ilgan. Hozirda shahardagi 16-maktabning 8-sinfida o'qydi. 2009-yili «Yangi avlod» tanlovi g'olib bo'lgan.

— Nima deb o'ylaysiz, shuncha qizlar orasida nega aynan sizni g'olib deb topishdi?

— Tanlova yigirma yetti nafar tengdoshim ishtirot etdi. Lekin hakamlar hay'atiga milliy libosimizda surxoncha raqsni butun vujudim bilan berilib ijro etganim ko'proq ma'qul kelgan bo'lsa kerak. Bu raqsda kiygan libosimda ko'hna vohaning o'ziga qina xos bo'lgan xabardon, jalaman, po'pak, Boysun kashtalaridan foydalanamiz. Omad ham kulib boq-qandir, balki.

San'atga oshnoligim 5-6 yoshimdan boshlangan. Bog'cha va maktabda bo'ladijan barcha tadbirlarga turli raqslar bilan qatnashib yurdam. O'n yoshimdan buyon Shoira opa Qurbonovaga shogird tushib, raqs sirlarini o'rganib kelmoqdaman.

— Nilufar, Toshkentda yutuqni qo'iga kiritib, uya qaytganingizda, dugonalarinig sizni qanday kutib o'llishi? Umuman, ijodningizga sinfdoshlarining munosabati qanday?

— Judayam xursand bo'lishdi. Hammasi mendan: «Nilufar, minglab tomoshabining oldida raqs ijro etish oson bo'limasa kerak? Hay-

jonlanmadingmi?» deb so'rashdi. Eng yaqin dugonalarimidan Mujnova doim yangi raqslarimga o'z munosabatini bildirish turadi.

— Ko'proq vaqtningiz repetitsiya, tadbirlar bilan o'tar ekan. Maktabdagi darslarni o'zlashtirishga ulguriasizmi?

— Maqtanish emas-u, lekin hamma fanlardan baholarim a'lo. Ayniqsa, adabiyot, ona tili, tarix fanlari joni dillim. Har kuni 6 soat raqs bilan shug'ullan-

man, lekin badiiy kitoblar o'qish va dars tayorlashga ham vaqt topaman.

— Raqslar ichida eng yaxshi ko'rganining qaysi?

— Shu kungu qadar milliy raqslardan «Surxon», «Qishloq qizi», «Tovus», «Buxorocha», «Bahor», «Sochlarim» va Sultonali Rahmatovning «Sharq melodiysi» kuyiga sahnalashitilgan raqslarini ijro etdim. Eng ko'nglimga yaqini — «Tovus» raqsi. Uni firda Ismoilova ijrosiga qarab mashq qilib ko'rdim. Ustozimga ko'rsatgandim, u kishi ba'zi joylariga tuzatish kirildilar.

— Har bir raqs uchun, albatta, alohida libos kerak. Liboslaringiz, tashqi ko'rinishingiz bilan kim shug'ulilanadi?

— Liboslarni raqsning mavzusiga qarab tiktilramiz. Ba'zida kiyim tayyor bo'lgach, buvijonim boshqatdan yangilik kiritadilar. Bo'sh vaqtlarimda o'zim ham tikish-bichishga unnab, kiyimlarining esklizlarini chizishga harakat qilaman. Tashqi ko'rinishim, grimmimni doim oyijonim bilan buvijonim nazorat qilib turishadi.

— Kelajakdag'i orzularingiz?

— Xudo xohlasa, Tamara-xonim, Mukarrama Turg'un-boyevalar kabi raqqa bo'lib, eliminzing olqishini olmoqchiman. Maktabni bitirib, Toshkent davlat milliy raqs va xoreografiya olyi maktabida ta'lim olish niyatim ham bor.

Shahnoza ROFIYEVA
suhbatlashdi.

O'YLAB KO'RING!

JAVOBALAR

1. Nega bug'doy boshqagan payti shamolda tez yotib qoladi-yu, suli esa kam zararlanadi, deyarli sinmaydi?

Suli boshog'i shamol yo'nalihsiga o'g'irilib, unga o'zagi bilan ro'para bo'lib oladi. Shamol qam qarshilik ko'rsatadigan

vaziyatda turgani uchun ham suli boshqolar oz zarar ko'radi.

2. Yuk orqalab ketayotgan odam nima uchun odinga egiladi?

Yuk odam tanasini orqaga tortadi, ya'ni og'irlik markazini o'zgartiradi. Natijada, odam o'z turin va vaziyatini yo'qotib, beixtiyor oldinga egiladi. Shu tariqa og'irlik markazi orqali o'tuvchi vertikalining tayanch yuzasidan o'tishiga erishadi.

3. Toshbaqa to'ntarilib qolsa, nega o'z kuchi bilan o'nglana olmaydi?

Ag'darilgan toshbaqa qavarig sirda yotgan og'ir shar segmentiga o'xshaydi. Bunday segment juda turg'un, uni ag'darish uchun og'irlik markazini yetarilcha yuqoriga ko'tarish kerak. Ko'pgina toshbaqalar esa buni uddalay olmay, ag'darilgan ko'y oyoqlarini osmondan qilib halok bo'ladi.

YANGI SAVOLLAR

1. Dor o'yinini tomosha qilin bo'sangiz kerak. Hech o'ylab ko'rganmisiz, nima uchun dorboz dor uzra yurganda uzun og'ir langar-chop'ko 'tarib oladi?

2. Nega balandlikdan oyiq-yotgan mushuk hamisha oyog'i bilan tushadi?

3. Bاليق issiq va sovuqni sezadim?

QO'NG'IROQCHA

KO'KLAMOYIM

Maysazorlar yam-yashil bo'lib, Gullamoqda gular

rang-barang.

Quyosh ko'kda boqadi kulib, Ko'klamoyim keldi, bir qarang.

Gul bog'larda bulbul ovozi, Ko'ngillarda hislar sho'xi-sha'n. Samolarda qushlar parvozi, Ko'klamoyim keldi, bir qarang.

QIP-QIZIL OLMA

Qip-qizil bo'lib,
Pishibdi olma.
Yerga g'arg' bo'lib
Tushibdi olma.

Olmani terib
Ol'gim keladi.
So'ng do'stlarimga
Bergim keladi.

Dildora ULUG'JAVA,
Samarqand viloyati
Jomboy tumanidagi
1-maktab o'quvchisi

TENGDOSHLA-
RINGDAN
ORTDA QOLMA

DIQQAT, E'LON!

Aziz o'g'il-qizlar! 2010-yil yurtimizda «Barkamol avlod yili» deb e'l'on qilingan. Shu munosabat bilan gazetamiz tahriri yati «Barkamollik sari yo'l» deb nomlangan INSHOLAR TANLOVIni e'l'on qiladi.

Tanlovda 8 yoshdan 16 yoshgacha bo'lgan o'quvchilar ishtirot etishlari mumkin. Bu o'ziga xos sinov may oyining birinchi o'n kunligiga qadar davom etadi.

1-iyun — Xalqaro bolalarni himoya qilish kuni arafasida uch nafar g'olib aniqlanib, tahririyatimizning maxsus sovg'alar bilan taqdirlanadi.

INSHOLAR TANLOVIGA

DONO BOBO VA BOTIR YIGITLAR

Qadim zamonda bir qishloq manabasi bo'lgan ekan. Bir vaqtlar bog'u ro'g bo'lgan bu joy keyinchalik suvsizlikdan butunlay achinari holga kelib qolibi.

Qishloqda bir cho'l va uning nabirasi Olmos kун-u tun mehnat qilar, lekin qorni nonga to'ymas ekan.

Bir kuni bobo nabirasiga:

— Olmosjon, katta bo'lib qolding, do'stlaring ham ko'p. Hammalar birlashib, tog'ning narigi tarafida shariflab oqib turgan sunvi ariq qazib, qishlog'imizga olib kelinglar nima deysizlar? — dedi.

— Mayli, bobojon, albatta, shunaqa qilamiz, — deb, Olmos o'rtoqlarining oldiga yugurib ketibdi. O'rtoqlari bu fikrni

ma'qullab, ketmon, belkuraklar ko'tarib boboning oldiga kelib-dilar. Bobo juda xursand bo'lib, ariq qazidigan qulay yerni ko'rsatibdi. Shunday qilib yigit-chalar ishga tushib ketibdi.

Uch oy deganda qishloqqa suv ketiribdilar. Qishloq aholisi bu botir yigitchalariga va dono boboga rahmatlar aytishibdi.

Qissadan hissa shuki, mehnat insonga rizq-u nasiba va farovon hayot baxsh etadi. Ishdan qochadigan, elining koriga yaramaydigan yigit-qizlarni esa barkamol avlod deb bo'lmaydi.

Mohira BAHROMBEKOVA,
Toshkent shahri
Shayxontohur tumanidagi
34-maktabning 3-«v» sinf
o'quvchisi.

MAVLUDANING XATOSI

Mavluda bilan Jamila chin do'st. Ularni hech ham ajratib bo'lmadi. Ikki do'st har doim a'lo baholarga o'qydi. Kunlardan bir kuni shunaqda yuz berdi.

Tasviriy san'at darslari edi. Ustozimiz hammadan uya vazifani so'rabi baholayotganda, navbat Mavludaga keldi. U rasm daftaringning uyda qolib ketganimi aytdi. Mas'uliyatsizlik qilgan Mavludani jazolash maqsadida ustozimiz sinif taxtasining yonini ko'rsatib: «Shu yerdagi turib tur», dedi.

Keyin Jamila chizgan rasmini baholatishga olib bordi. Ustozimiz uni hammaga maqtadi. Chunki Jamila juda chiroylar rasm chizgan edi. Shu payt Mavludanining alami keldimi, bilmadim-u, bu chiroylar rasmim Jamilaga o'zining opasi chizib berganligi aytdi. Uning nega bunday deyayotganini hamma tushundi. Shunda ustozimiz: «Birovning yutug'i ni ko'rolmaslik yaxshi xislat emas. Do'stlarni otish esa undan ham yomonroq», deya nasihat qildi. Mavluda o'z xatosini anglab, qizlar sinforda chiqib ketmoqchi bo'lganida, Jamila uning qo'lidan ushlab, «Mavluda, sen buni beixtiyor aytib yubording. Men seni kechirdim», dedi. Hamma xursandligidan chapak chalib yubordi.

Faxriniso MAHKAMOVA,
Jizzax tumanidagi 18-maktab o'quvchisi.

SINFDAKI HANGOMA

Do'stlari Dilmurodni
Uzun qulog deyishdi.
Biroz ranjib Dilmurod
Qovoqlarini uyi.

Ustozi buni ko'rib,
Yupatmoqchi bo'lib der:
«Uzun qulog bolarlar
Kelajakda boy bo'lar».

Bu so'zni eshitibog
Shovqin-suron solishdi.
Bir-birining qulog'in
Rosa cho'zib olishdi.

Kamola SOBITOVA,
Toshkent shahridagi
169-maktab o'quvchisi.

Sahifani Nigora RAHMONOVA
tayyorladi.

ДУШАНБА 19

OTZBEKISTON

Хурматли телетомошабинлар!**Профилактика муносабати билан 19 апрель куни «O'zbekiston» телерадиоканалини ўз кўрсатувлари-ни соат 14.55дан бошлади.**

14.55 Кўрсатувлар дастури. 15.00 «Таҳлинома». 15.40 «Ватанпавар». 16.20 «Дибр». 16.40 «Икки дарё оралиғида».

17.00 «Ахборот». 17.10 ТВ - анонс.

17.15 «Тарихи кўзигуси». «Болалар сайдераси».

17.35 «Эртаклар – яхшиликка етаклар».

17.50 «Сизнинг адвокатиниғиз».

17.55 «Олтин мерос».

18.05 Миллий сериал: «Кай-тар дунё».

18.50 «Менинг оиласи».

19.15 «Ифтихор».

19.20 «ТВ - шифокор».

19.25, 20.00, 20.55 Эълонлар. 19.30 «Ахборот», /рус/. 20.05 ТВ - анонс. 20.10 Миллий сериал: «Умидингни сўндирима». 20.45 «Ватанини куйлайман». 21.00 «Ахборот». 21.35 ТВ - анонс. 21.40 2010 йил - Баркамолап алоҳи йили. «Мен ёшлинига».

21.55 «Бетховен вируси». Т/с.

22.35 «Иким».

22.40 «Шарқий экспрес-сдаги котиллик». Б/ф. 1-кисм.

23.40 - 23.50 «Очун».

YOSHLAR

Кадрли телетомошабинлар! 19 апрель соат 14.55 гача. «YosHLAR» телеканали дастурларида.

профилактика.

14.55 Дастурнинг очилиши.

15.00 «Баркамоллик сари».

15.05 «Гўзаллик ортида».

Т/с.

15.50 «Хотира ва қадр». 16.00 «Давр». 16.10 «Даврниң боласи». 16.20 «Миллий мультфильм». 16.30 «Катта танафус». 17.00 «Шерлок Холмс ва доктор Ватсон». Б/ф. 5-кисм.

18.20 «Кишилкотаракчиёт».

18.40 «Кўлум наволари».

18.50 «UzEX».

19.00 «Давр».

19.30 Миллий сериал: «Туташ тақдирлар».

20.20 «Давр мазуси».

20.40 «Автопатруль».

21.00 «Ватан меҳри».

21.10 «Тақдир киссалари».

22.00 «Давр».

23.30 «Хәёт-мамот». Т/с.

4.10 «Таранум».

5.00 «Юрт тинчлиги».

5.05 - 6.30 «Бир миллионлик машмаша». Б/ф.

T/с.

14.55 Кўрсатувлар тартиби. 15.00 «Пойтахт».

15.15 «Эсмаральда». Т/с

15.50 «Чангизор афсонаси 2». М/ф. 1-кисм.

16.30 «Карвонсарай».

16.40 «Болаликота кайтиб».

17.00 «Дунё» теледастури.

18.00 «Пойтахт».

18.20 Миллий сериал: «Ўзи уйламмаган совчи» 31-кисм.

18.45 «Тошкентнинг ил мас-кантари».

19.00 «Адолат тарозиси».

20.00 «Пойтахт».

20.25 «Телекубер-маркет».

20.35 «Ачинчи ёлғон». Т/с.

21.05 «Аёл калби».

21.30 «Пойтахт», /рус/.

21.50 «Будьте здоровы».

22.00 «Телекубер-маркет».

22.15 «Гостожа горничная».

23.55 Кўрсатувлар тартиби.

0.00 «Пойтахт», /рус/.

0.00 «Открыта дверь».

0.05 Ночная сеанс: «Дом с приколом». X/ф.

2.15 «Анонс».

2.20 «Аёл калби».

2.35 «Дунё» теледастури.

3.25 Тунги киносеанс: «Ок-

бўрилар». Б/ф.

5.00 «Пойтахт».

5.20 «Анонс».

5.30 «Салом, Тошкент!»

6.30 «Иким».

6.35 Миллий сериал «Ўзи уйламмаган совчи» 30-кисм.

7.10-7.25 Tongi наволар.

23.55 Футбол. Чемпионат Англии. «Ливерпуль» - «Вест хэм». Прямая трансляция.

1.50 Тунги хабарлар.

2.00 «Хайри тун».

TV-MARKAZ

07.00-15.00

ПРОФИЛАКТИКА

15.00 «Жассига ўшаши йўқ»

15.30 Мультфильм

17.00 Ўзбек наволари

17.30 «Премьера» (рус)

18.00 Ўзбек наволари

18.30 «Жассига ўшаши йўқ»

19.10 Сериал «СОФЛИК»

5-кисм

20.20 Ўзбек наволари

21.00 Сериал «ЛАС-ВЕГАС»

22.00 Комедия по понедельникам: «БЛЕФ» худ. фильм

23.40 Миксер

ntti

06.30 Мумтоз наволар

07.00 «Асрлар садоси»

07.30 «Парламент соати»

08.00 «Сүгдидёна»

08.00 «Буни хаёт дейдилар»

09.00 «Янги авлод»

09.20 «Ешлар кўйлагандага»

09.40 «Ешлар» студииси

10:00 «Хужжатли фильм

10:25 Кўтилмаган томоша

10:40 «Дил кўйлайди»

11:00 Худудий телестанциялар лойхалари

11:15 Киноконцерт

11:40 «Хужжатли фильм

12:45 «Армугон»

13:00 «Хайри тун»

13:30 «Хайри тун»

14:40 «Кабл истаги»

15:00 «Хиркор» т/с

15:30 «Ешлар» студииси

16:45 Киноконцерт

17.00 «Янги авлод»

17.35 «Ешлар» студииси

19.45 «Аргувонлар остида» т/с

20.30 «Хайри тун»

21.00 «Хайри тун»

22.00 «Янши кайфийт»

22:30 Тунги кинозал: «18 квадрат» б/ф

00:10 «Худуд»

00:20 Тунингиз хайри бўлсин!

08.20 «Янши кайфийт»

09.00 «Янги авлод»

09.20 «Ешлар кўйлагандага»

09.40 «Ешлар» студииси

10:00 «Хужжатли фильм

10:25 Кўтилмаган томоша

10:40 «Дил кўйлайди»

11:00 Худудий телестанциялар лойхалари

11:15 Киноконцерт

11:40 «Хужжатли фильм

12:45 «Армугон»

13:00 «18 квадрат» б/ф

14:40 «Кабл истаги»

15.00 «Хиркор» т/с

15:30 «Ешлар» студииси

16:00 «Хайри тун» т/с

16:45 Киноконцерт

17.00 «Янги авлод»

17.35 «Ешлар» студииси

19.45 «Аргувонлар остида» т/с

20:30 «Худуд»

21.00 «Хайри тун» т/с

22:00 «25-кадр»

22:30 «Қақнус парвози» б/ф

00:25 «Худуд»

09.00 «Янги авлод»

09.20 «Ешлар кўйлагандага»

09.40 «Ешлар» студииси

10:00 «Хужжатли фильм

10:25 Кўтилмаган томоша

10:40 «Дил кўйлайди»

11:00 Худудий телестанциялар лойхалари

11:15 Киноконцерт

11:40 «Хиркор» т/с

12:45 «Армугон»

13:00 «Қақнус парвози» б/ф

14:40 «Карвонсарай»

15.00 «Эсмаральда» т/с.

15.30 «Пойтахт».

16.45 Миллий сериал: «Ўзи уйламмаган совчи» 33-кисм.

17.10 «Дурдан».

18.10 «Пойтахт» /рус/

18.30 «Карвонсарай»

19.00 «Дил кўйлайди»

19.30 «Салом, Тошкент!»

20.20 «Бундан эсадлик».

20.40 «YosHLAR-FM».

21.10 «Хабарлар майдончиси».

21.30 «Репортаж».

21.50 «Олимп сари».

21.50 «Хабарлар майдончиси».

22.00 «Интерфутбол».

22.20 «Футбол. УЕФА чемпионлари лигаси. «Бавария» - «Лион»».

22.30 «Хайри тонг!»

22.40 «Хабарлар майдончиси».

22.50 «Хабарлар майдончиси».

сайёдлик фирмаси дунё бўйлаб
саёдатга таклиф этади:

ОИЛАВИЙ ДАМ ОЛИШ ЙУНАЛИШЛАРИ:

Туркия (Анталия, Бодрум, Мармарис)

Болгария (Варна, Адебена, Золотые пески)

Малайзия (о.Пенанг, Ланкави, Риданг).

Европа давлатлари, Миср, Сингапур, Индонезия (о.Бали)

Иссиқкўл (бэзги туристик поезд)

Болалар учун оромгоҳлар чет элларда (Туркия, Болгария, Иссиқкўл)

Республикахизада «Чорвоқ» оромгоҳи, «Скай виллидж», «Белдирсой».

Республикамиз ва ўзини давлатлардаги табаррук ҳадамжоларга (Тошкент, Самарқанд, Бухоро, Хива, Туркистон, Нурота, ўш ва бошқа шаҳарларга гуруҳ бўлпб (корхона ва маҳаллалардан) оиласлави боришиларни ташкил қиласми.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри,
Марказ-15, 1-й, 8-офис

(«Ганг» магазини рӯпарасила)

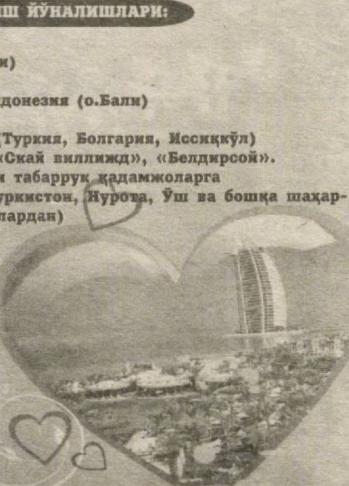
Телефон: (998-71) 244-49-48,

244-51-28.

Факс (+998-71)120-80-20

E-mail:info@yasmintour.uz,

www.yasmintour.uz

ЭРТАЛАБКИ ТАҚВОЛИ НОНУШТА АСОСИДА:

Сурункали қабзият;

- Соғломлашибириб, табий семириш;
- Корин ва сондаги ёғларни йўқотиши;
- Кон томир, ичакларни табиий усулда тозалаш;
- Ойига (5-15кг) озиш;
- Иммунитетни кўтариши;
- Юрак безовталиги;
- Конда шакар микдорини меъёрлаш;
- Юзни оқартириб, жарроҳлик амалиётисиз ёшартириши; (ажи ва доғлар) Италия-Франция табиий маҳсулотлари.

Мурожаат учун телефон: (+99897) 710-03-11

Халқаро тоифали WELLNES тренер

Лола Каландарова

Маҳсулот сертификатланган. №0738045

Автомактаб «Dilanjitali» нодавлат таълим мусассасида «В» тоифали ҳайдовчилар тайёрланиди. Ўқиш муддати уч ой – 120000 сўм тўлов пул ўтказиш, нақд ва пластик карточкалар орқали амалга оширилади.

Манзил: Тошкент шаҳри Чилонзор тумани 3-мавзе.

Телефон: 227-93-83, 119-10-22.

СОТИЛАДИ

Тошкент туманида ховли. Мўлжал: «Шўро бозор». 8 сотих – 6 хона, иссиқ-хонали. Нархи: 30.000 ш.б.

(+998-97)103-42-06.

Квартира, ховли, дача, ер участкала-ри, тижорат, офис учун база, агарар иншотлар, бўлинмас кўчмас мулклари сотиб оламиш.

Телефон: 794-89-90.

Аввал Ҳамза туман хокимининг 1998 йил 04.04.даги 377-сонли қарорига асоссан рўйхатга олинган ба Ҳамза туман тадбиркор субъектларни рўйхатга олиш инспекцияси томонидан 2006 йил 27 февралдаги 07-000910-сонли реестр раками билан қайта рўйхатга олинган «HABIBULLOXON» хусусий корхонаси (СТИР 202540263) Ҳамза туман, Олмали, 1-тор кўчаси, «Лисунов кинотеатри» бекети манзилида жойлашган, «HABIBULLOXON» хусусий корхонаси (СТИР 202540263) ТУГАТИЛАДИ.

Ўзини-ўзи тутатиш тўғрисидаги 08.04.2010 йилдаги 1-сонли қарор. Кредиторлар ва дебиторлар даъволари 2 ой давомида 775-54-75 телефон рақами орқали кабул килинади.

Усманов Дилмурод Мухтарovichga (1982 йил 31 январда туғилган). Чилонзор тумани 281-мактабдан (1998-1999 ўқув йили учун) берилган O'R-A № 571195 рақамили аттестат йўқолганилиги сабабли БЕКОР КИЛИНАДИ.

ELIZA

Азиз

қизларжон!

Висол оқшо-

мингиз куни

бетакрор

гўзалликка

эга бўлишни

истайсизми?

Eliza

**Eliza либослари сизни
орзуларигиз сари
етаклайди.**

**Харид килган ҳар бир
либосингизга «Келин
салом» маросими учун
яна бир кўйлак, куёв
тўни бепул қўшиб
берилади.**

**Манзил: Тошкент шаҳри,
Бунёдкор кўчаси, 8-уй,
4-хонадон.**

**Телефон (+99871)245-21-44,
(+99890)349-90-09**

**Москвадаги Халқаро
Абу Али ибн Сино академиясининг магистри
табиб ХУРСАНД АЛИ**

табобат хизматини таклиф этади:

Ошқозон-ичак, ўт пуфаги, қора талок, қасалликлари;

Бепуштлик, жинсий аязолар шамоллаши; буйрак ва тухумлон

кисталари, простата бези шамоллаши;

Буйракдаги тошларни тушириш;

Гижжа, лямбллялар ариб, теридаги оқ доғлар (ветелиги) ва ажин-лар кетади;

Умуртка чурраси, бел ва оёқ оғриғи, бод, артрит, полиартрит,

буйин ва елкада, тиззада туз йигилиши сингари хасталиклар;

Юрак, қон-томир хасталиклари, қон босими, инсультдан кейинги тикланиши даври

ва асад қасалликлари;

Бўқоқ қасаллигининг ҳар қандай тuri шарқ табобати усулида гиёҳлар билан даво-

ланали.

Манзил: Тошкент вилояти Ўртачирчиқ тумани Кумовул (Бектемир) кўргони.

Телефон: (+99897)156-57-31 Лицензия № 95

Табиблар реестрида 2092-рақам билан қайд қилинган.

MASTER CLASS ЎҚУВ МАРКАЗИ

БИЗ ФАКАТ ПРОФЕССИОНАЛ КИЛИБ ТАЙЁРЛАЙМИЗ

Курслар якка тартибда, сизга қулий вактларда ўтиллади.

Рус тили – 20 000. Немис тили – 30 000.

Инглиз тили – 30 000. Француз тили – 30 000.

Корей тили – 30 000. Хитой тили – 36 000 сўм.

Профессионал Web дастурлаш курси (HTML, PHP, MySQL) – 2,5 ой 100 000 сўм.

2D Дизайнерлик (Corel, PhotoShop, Adobe FLASH) – 2 ой 70 000 сўм.

3D Дизайнерлик (AutoCAD + 3D Studio MAX) – 2,5 ой 150 000 сўм.

Тел.: 172-30-30, 255-69-17, 254-57-81.

Братислава (собиқ Глинка) кўчаси, 11, 4-кават

Мўлжал: «Бўғистироҳат бояи ёки педагогика университети.

Азиз отажонимиз Ифтихорбек Усмонов!

Таваллуд топган кунингиз билан кутлаймиз. Сизга узоқ умр,

сийкат-саломатлик тилаймиз.

Фарзандларингиз Алишер, Мафтуна,

Камола, Сўгдиёна.

Тошкент вилояти Бўка тумани.

Хурматли Махамат ака!

Табаррук 63 ёшиниз муборак бўлсин! Жисму жонингизга саломатлик, хонадонингизга тинчлик, осойишталик ва хотиржамлик тилаймиз.

**Дўстларингиз номидан Сайдғани,
Тошкент шаҳри.**

Азиз жияним Аброрхон Дилишодхўжа ўғли!

Таваллуд кунинг кутлуг бўлсин. От-онанг, эл-юрт корига ярайдиган мард ўғлон бўлиб вояга етгин. Толеъинг баланд, баҳтинг бутун бўлсин.

**Амакинг Нодир Тўлаганов,
Тошкент шаҳри.**

Бир нарсага ҳеч эътибор берган мисиз? Базан шундай оиласлар бўлади, эр муттасил ичклилка берилб, ҳаттоки инсонийлик киёфасини йўкотар даражага бориб колган бўлса-да, нимагадир бундай рўзгорлар мустахкамлигича қолаверади. Қизиги шундаки, бундай ҳолларда, одатда, хотин ҳар сафар «ғишт» бўлиб ичволган эрини қаргайди, ёзириди ва «Бўлди, тамом! Эртагаёк шу куйдирги билан ажрашамади, дейди. Аммо ўша эрта ҳам, индин ҳам, ундан кейинги кунлар келса-да, бу аёл ўша «қасам»ини амалга оширишга сира шошмайди. Қизик, уни шу аянчли ҳаётида ушлаб турган нарса нима бўлиши мумкин?

«ФАРИШТА»ЛИК АЗОБИ

Ҳеч иккиланманг: бунинг сабаблари кўп. Биринчидан, ўша аёл «эридан ажрашган» деган тамфани кўтаргиси келмайди, қолаверса, болаларни ёмон бўлса ҳам ота меҳридан жудо этишин истамайди. «Шу алкаш, бедаво эрга турмушга чиқсан кунларимга лаънатлар бўлсин, эссиш кетган ёшлигим, сувга оқкан соғлигим», дейди. Бироқ...

...Косим пийённинг хотини Зиёдага ҳам кўччилик шу савонли беришади: «Нимага ажрашиб кўя қолмайсан? Ё эрингин шунчалар яхши кўрассанми?»

Зиёда мик этмайди. Ахир нима ҳам десин? Бундай турмушда қандай «яхши кўриш» бўлиши мумкин, қандай туйгу? Бу эр дегани ишламасан, хотининнинг топганини исча, гадолардан баттар яшаша, ўй-жойдан физ кўтарилиган, тақир гилам туўртта чойнак-пиёладан бошқа баримни «аспаласопилин»га кетган бўлса... Ҳар куни жанжал, тўполон... Бунинг устига Косим доим масти муносабатлари ҳам аллақаочон барҳам топлан. Эрининг масти ҳолида ҳам болаларни яхши кўришини таъкидлашини демаса, улар бўлан мутлако бошқа иши йўк...

Аммо очиги, Косим ҳақиқатдан унчалик ёмон эр эмас. У нафакат бир, балки неча-неча бор ичишини ташлашга уриниб кўрган. Ана шундай даммларда у тиз чўкканча Зиёдага тавало қилади, ҳамма қариндош-уруг, қайнона-қайнотасининг кўз ўнгиде эрек боси билан йиглаб-сиктаб, хотинининг оёқларини кучоқлаб, кечирим сўрайди:

— Зиё... Зиёдажон!.. Асалим, жоним... Сен бошқачасан. Сендайлар бу дунёда топилмайди. Мехрибон, кўйинчаксан, мени тушунасан. Мен-чи? Мен? Бир ахом, нотавон, пасткашиман... Мана энди тушуниб етдим. Сенинг қадринга етмабман. Сен аёл эмас, фариштасан-ку, фаришта!

Бундай ҷоғларда Зиёда эрининг де-воналар каби ўзини тупроқларга қориб,

кўз ўши-ю таваллолардан иборат мақтоларидан еттинчи осмонга қадар уча бошлаганини атрофдагиларга сезидирмасликка ҳаракат қилади. Қуни-қўшиллар, эр хотин уришига «аралашгани» келган аҳомик кариндошларининг олдидаги уялган киши ўзини ўғириб, кўл силтайди:

— Кўйсангиз-чи, дадаси, менам ҳамма катори хотинман...

Аммо ич-инидан ўзидан гурурланган, ўзининг нақадар бағрикенлигидан кўнгли кўтарилиган Зиёда яна шу ҳаёт билан яшайверади. У ҳаттоки ўзининг нақадар беминнат ва химматли эканлигига ишона бошлади. Ахир тўғриси ҳам шу-да. Айтишга осоними? Пиёниста эр билан умргузаронлик кишишга ҳар қандай аёл ҳам бардош беравермайди. Лен-

кин улар Зиёда эмас-да. Фақат утина чидайди. Чунки... Агар эри билан ажралишса, Зиёдасиз у шўрликнинг холи не кечади?

Хўш, сизнингча бу ўз-ўзини алдаш, ҷалғитиши Зиёдага керакми? Буни қарангни, жудаям, керак экан-да. Соддарақ қилиб айтганда, биз ўзимиз сезмаган холда кўллаётган ҳар бир хатти-ҳарқатимиз ва ишларимиз учун руҳий мукофотлар олишини истаймиз. Бу холат нафакат ичклилкод одамларга, балки унинг якинларига ҳам теглишидади. Бундан келиб чиқади, пиёниста ёки гиёвандларнинг «садоқатли» хотинлари ўзлари сезмаган холда эрининг уриши, сўқиши, ичиши, ҳулаши, кўйнаб, азоб бериши, атрофдагиларнинг муттасил уйни ачиничи қарашидан, бу аёлни мусичаи беозор, «шўрлик мунтиш» деб билишларидан, доим унга хайриҳо бўлишидан қаноат, лаззат, аникроғи «мукофот» оладилар. Ваҳоланки рисоладаги одамлар учун бундай ҳаёт ҳатто телбалик бўлиб ҳам туюлиши мумкин.

Нега шундай? Масалан, Косим ичлини туфайлинина хўшбулиқ ногиди етишмаган нарсаси — ўзига нисбатан ишончига эга бўлади. Бундан ташкари, унинг мастилида кўрсатган «хунар»лари, атро-

лар билан банд бўласиз. Кучингизни беҳуда ишларга сарфламай, барча сизни оғир-босиклик билан ҳал этишига ҳаракат қилинг. Сизнинг «сайёра»нгизда ҳали мувозанат ўрнатилгани йўк, шунинг учун ўзингизни бир муддат эҳтиёт қилинг.

Арслон 24.07 – 23.08
Хафта бошида ечи-мини кутиб ёттани муаммоларнинг ҳал қилиб олинг, сешанбадан оливий можаролари билан овора бўласиз. Жума куни узокдан меҳмон келиши мумкин. Якшанбада соғлигинизга алоҳидаги эътибор беринг.

Елизаклар 22.05 – 21.06
Ишларингизни камайтириб, оиласнингизга кўпроқ эътибор ажратинг. Уй таъмирига ва озодликка ҳам эътибор беринг. Пайшанба ва жума кунлари маддий муаммоларнингизга алоҳидаги эътибор беринг.

Паризод 24.08 – 21.09
Турли юмушлар, оливий муаммолар ва шунга ўхшаш иш-

СИРДОШ

Фидаги гап-сўзлар, одамларнинг ҳамма ишини ташлаб, хотини иковининг жанжалини муҳокама қилишлари унинг учун қизиқ бир эрмакка айланниб бўлган. Ҳудди шу эрмак — унинг лаззатидир. Айника, унинг арок билан «видолашув» тажрибаси, ҳали бирор марта иш бермаган бўлса-да, жуда турфа ва «импровизация»га бойлигини айтмайсизми? У тинмай, керак бўлса ҳар ҳафтада ичишини ташлашини айтиб, қасмалар ичиши мумкин. Ана шундай ҷоғларда, яъни у гўёки ҳаёт билан видолашаётган янглиг ичклик ташлашга, тантанали онтини ичаётган чоғида, айника, хотини Зиёданнинг курк-төвукдек меҳрибончилик қилишлари, кечагина шу бедаво эри яна ичib келганди тун, кора совук бўлишига қарамай изиллаб, ялангоёк, ялан бош, кўркувдан дағ-дағ қалтираётган болаларини эргаштириб эшикма-эшик, қочиб юрганига қарамай, бугун шу эрининг «одам бўлашман», дейиши-ю уни, яъни мусиқа мушфиқи хотинини кўкларга кўтариб, ўзини тупроқларга қориб ташлаётгани ўқиди. Нега? Биринчидан, Зиёда ўзини нафакат «вафо маликаси», балки салқам илоҳадек хис қилади. Ахир эрининг тақиди унинг кўлида. Демак, Зиёда борки — ана шу рўзгор бор, шу Косим бор... Бир сўз билан айтганди, Косимнинг муаммоси — ичклик, Зиёданни эса — Косимнинг ўзири. Шунинг учун ҳам Зиёда Косимдан ажрашиб, эридан ҳам кўра ўзининг ёлзис, бутунлай эгасиз, ундан ҳам аниқроғи, эътиборсиз қолиб кетишидан кўркади.

Аммо одам ҳар ҷанча аҳомик бўлмасин, бардошнинг ҳам чегараси бор-ку! Эр муттасил ичишида давом этаверса ва охир-оқибат барibir ажрашиб тўғри келиб қолса-чи:

Пиёниста ёки гиёванд эр билан «пешонамга ёзилтган шу экан», деб юрган аёлларга айрим маслаҳатлар:

1. Аввало ўзингиздаги ёлғиз қолиб кетишидан кўркиш хиссини енгинг. Сиз ўша эрзис ўлиб кетмайсиз.

2. Майнан кучи бўлишига уриниб кўринг: камроғ эзилиш, камроғ кўз ёши, қарғи... чунки вазият жуда чуқуралиши кетган ҷоғларда буларнинг бари бефойдадир.

3. Ўзингиз, ўз қарорингизни қабул қилишга ҳам ўрганинг. Эрингиз билан маслаҳатлашмай, зиддан ул-бул ишларни бажаринг (масалан, пулларни кўрсатманг). Уни вижондли булишига давлат этаверманг. Фойдаси йўк. Агар ўзингиз ичклик ё гиёвандлини балосидан кутилишини астойдил истаса, буни сизнинг кўмабингизиз ҳам уддалади олади. Агар сиз унинг учун қадрли бўлсангиз, албатта...

Дилфузда Кўзиев

ДўЛАНА — Бу сўзнинг туб илдизи «мюалома муз шаклидаги ёғин» маъносини англатган «дўл» сўзи. Узбек тилининг этимологик лугатидаги изохла-нишича, «дўл» сўзига «ўшаш» маъносини ифодалайдиган «она» қўшишчалини кўшиши билан «дўлона» сўзи ҳосил бўлган. Бу сўз аслида «дўлга ўшаш» деган маънони англатади.

ХАРСАНГ — Катта ҳажмли тош маъносини англаттан бу сўзнинг асл илдизи жуда кизик. «Харсанг» сўзи «шак» маъносини билдирган «ҳар» сўзига «тош» мазмунини англатувчи «санг» сўзи қўшилишидан ҳосил бўлган.

ШОТИР — Бу сўз қадимдаbekларнинг отларини жиловини тутиб турувчи кишиларга нисбатан ишлатилган.

АРҒУНУН — Мусиқа асоби, орган. Қизиги шундаки, органнинг «арғанун» шакли қадимга тилимизда бўлган. Алишер Навоийнинг «Лисон ут-тайр» асрида ҳам шундай сатрлар бор:

Савти нокиси навои арганун,
Шайх дини мотамиға тортиб ун.

АНКО — Ҳалқимизда «анқонинг уруғи» деган ибора кўп кўлланади. Аслида «анқо» Коғ тогига яшайдиган афсонавий күшининг номи бўлган. Шундан келиб чиқсан холда бу сўз «нодир, ягона, топилмас» деган маъноларни англатган. Мазкур образ эртак ва афсоналаримизда, достонлари мизда акс этган.

Мехриғиёд демаки, анқодир ул,
Жавҳари фарди дуру яктидор ул.
«Хайрат ул аброр»

ЖУМЛА — Бу сўз «барча, ҳамма» деган маъноларни англатади. Эзуудаги гапнинг «жумла» деб аталиши ҳам шундай келиб чиқсан бўлиши керак. Чунки, мояхитан бир жума якунланган бўлиши, унда зарур бўлган ҳамма нарса айтилиши керак.

Эшқобил ШУКУР тайёрлади.

МУНАЖЖИМ БАШОРАТИ

Кўй 21.03 – 20.04

Юлдузлар сизга омади ҳафта ваъда килипти, ундан қандай фойдаланиш эса ўзингизга бўлглиқ, Қолаверса, кейинги пайшанбагача маддий муаммолар сизни безовта қўлмайди.

Бузоқ 21.04 – 21.05

Барча ҳаракатларнингиз келажакда ишингизга, шахсий ҳаётининг таъсири килишини унтултади. Чоршанба ва пайшанба кунлари маддий муаммоларнингизга алоҳидаги эътибор беринг.

Елизаклар 22.05 – 21.06

Ишларингизни камайтириб, оиласнингизга кўпроқ эътибор ажратинг. Уй таъмирига ва озодликка ҳам эътибор беринг. Пайшанба ва жума кунлари маддий муаммоларнингизга алоҳидаги эътибор беринг.

Кискичбака 22.06 – 23.07

Айнан яқинларингиз, дўст-биродарларнингиз сизни қанчалик яхши кўриши-ю, аср-авайлашлари, ҳафтада бошингизга тушакжак кўп муаммолардан сизни химоя қилишларини ҳатто ўйлаб ҳам кўрмайсиз. Жума куни оилавий сафарга чиқинг.

Арслон 24.07 – 23.08

Хафта бошида ечи-мини кутиб ёттани муаммоларнингизни ҳал қилиб олинг, сешанбадан оливий мажаролари билан овора бўласиз. Жума куни узокдан меҳмон келиши мумкин. Якшанбада соғлигинизга алоҳидаги эътибор беринг.

Паризод 24.08 – 21.09

Хафта бошида ечи-мини кутиб ёттани муаммоларнингизни ҳал қилиб олинг, сешанбадан оливий мажаролари билан овора бўласиз. Жума куни узокдан меҳмон келиши мумкин. Якшанбада соғлигинизга алоҳидаги эътибор беринг.

Тарози 22.09 – 23.10

Албатта, омадингизга кутиб ёттани муаммоларнингизни ҳал қилиб олинг, сешанбадан оливий мажаролари билан овора бўласиз. Жума куни узокдан меҳмон келиши мумкин. Якшанбада соғлигинизга алоҳидаги эътибор беринг.

Чаён 24.10 – 22.11

Яъни инсонларнингиздан кимидир сизни ранжитишига уринса, эътибор бермасликка ҳаракат беринг.

Килинг. Акс холда, бу соғлигинизга салбий таъсири кўрсатилиши мумкин. Моддий муаммолар сизни безовта қилимайди. Қолаверса, душманларнингиз ҳам сизни тинч кўйишади.

Ўқотар 23.11 – 21.12

Кайфиятнингизда бошидан кутиларни бўлади, ҳаётингиздаги муаммолар ўзечимини топади. Пайшанба куни барча ишларнингизни йигиштириб, оила аъзоларнингиз билан саёҳатга отлашинг.

Тоғ эчкиси 22.12 – 19.01

Яашаш тарзинингизни ўзгартириш ва барча ҳаётини ташвишлардан кочиб кетиши истаги туғилади. Лекин вақт ўтиши билан барча муаммолар ҳал бўлади. Дам олиш кунлари бирор жойда ҳордик чиқаринг.

Ковға 20.01 – 19.02

Турмуш ўртоғингиз билан муносабатларнингиз синовлардан ўта бошлидайди. Уни турли камчиликлари билан бирга қабул қилишини ўрганишингиз лозим. Ҳафтанинг иккичи ярмидан моддий маблағ келиши кутилмоқда.

Балик 20.02 – 20.03

Тинимисиз ишларнингиз ва ташвишларга кўмилиб юришининг оила аъзоларнингизга, севған инсоннингизга кам вакт ажратишингизга сабаб бўлади. Бу шахсий ҳаётингизда бабаи муаммоларни келтириб чиқариши мумкин. Лекин барча муаммоларнингизни вазманилни билан ҳал қилишга интилинг. Бу ҳафта моддий муаммолар безовта қилимайди.

Гулноз ТОЖИБОЕВА тайёрлади.

Сожида бир ҳафтадан бүён уйдан чиқмайды. Аламдан, иззедан адои тамом бўлди. Куни бўйи гоҳ йиглаб овунади, гоҳ кўнгилдаги зардасини ўзига ўзи айтиб олади.

— Онахон, бунчалик шафқатсиз, бағритош бўлмасангиз-а? Мени фақат азобукубат учун тукканидингиз? Ҳаётдан эрта кетар экансиз, нима қиласдингиз мени дунёга келтириб? Бу қандай бедодликки, фарзандсизлигим етмаганидек, жонахон холамнинг кизи, синглум уйимни ҳам, эримни ҳам тортиб олса. Қенг дунёга сифмаган кўнглим боз устига олов ичида жизғанак бўлиб ўртанади. Айтинг, онахон, нима қиласай, бошимни қайга урай, бу ношукор бандаларга қарши қандай курашай?

Мавлуда дугонасига ҳалакит бергиси келмайди. Майли, йиғлаб, гапириб олсин, дарди енгилашсин, дейди. Ўнга ичичидан ачинади. Шу сабабли кўярда қўймай уйига олиб келди.

«Кўйинг, ўша нокаслар билан олишман, иккى озурда аёл бир амаллаб кунимизни кўрармиз», деб кўрди. Аммо у на-мади.

— Айтинг-чи, қайси гунохим хисобига мени бунча хўрлашади? Пешона тери билан, хор-зорлика топган пулум, уй-жойимга эмас, топтаган садоқатимга, қадримга куяяпсан, дугонахон!

— Тушунаман. Илоҳо, ҳеч кимнинг бошига бундай кунни солмасин. Ўндан-бундан суриштиргандим, фойдаси йўк, дейшияяти. Бувихол деганингизнинг кўли узунг ўхшайди. Асабингизни асранг.

— Менда асаб қолдими, дугонахон. Ўз холавачам хиёнат қўлса, эримни, уйимни тортиб олса, уч ийл аввал оёғимни ўпишига рози бўлиб юрганлар бугун тузимни еб, тузлигимга тупуриб турса, яшшимдан не маъни?

— Менга қаранг, яхшиси, маҳалласига бориб айтиамиш. Кўни-кўшиси, оқсоқолга тушиштариш. Уларга ҳам «хой, тўтҳа!» дейдиганлар бордир ахир!

— Э, кўйсангиз чи, ўша маҳалласини. Ҳаммасини сотиб олишган. Қаранг, иккى нокас тил биртириб, 30-40 миллион сўмлик уй куришияти, аммо маҳалла оқсоқоли. Бувихолга иккى боласи учун ёрдам пулни ёзилти. Аниви ифлос эса, очиги, отини айтишига тилим бормаяти, уялмай-нетмай «Мен ҳақиқий сезгимни энди топдим», дейтиган эмиш. Агар манфаат топса, мўлтонини ҳам хотинликни олишдан тап тортмайди, нокас!

Мавлуда кўнгилдагини айтиб енгил тортиш, деган мақсадда дугонасини гапга соловерди. Ҳаяхони бироз босилгач, Сожида бор воеани ипидан ингасигача гапириб берди...

...Улар бир коллежда ўқишиди. Онаси эрта вафот этганлиги сабаб Сожида уй-рўзгор ишларини синглиси билан бино-йидек уддаларди. Натижада пазандалик сирларини ўрганиши қийин кечмади. Адабиётга иштиёқи, давраларда шеър туфайли тезда назарга туши.

У отасига берган сўзининг устидан чиқди. Ўзини ишқий муносабатлардан, эхтирослардан тиян билди. Колаверса, жуссаси катта бўлганидан унча-мунча йигит унга гап отишига юраги бетламасди. Дипломни олгач, озиқ-овқат маҳсулотлари технологияси мутахассиси бўлган қизининг кувончи бир ойга ҳам етмади. Бутун бошлиқ қишлоқда ошона ўйк. Туман марказига бориб ишлашга эса отаси рухсат бермади.

Ниҳоят, минг битта маслаҳатдан сўнг мактабни битираётган синглиси билан ҳовлида ошона очишиди. Отаси бозордан ул-бул келтириб бериб турди. Опасингл эса миллӣ таомлар пишириб сотишиди. Оқватларининг мазаси тезда атрофа овоза бўлди. Рўзгорға файз кириб қолди. Ўларни таъмирлашди, янги жихозлар сотиб олишиди. Сожида синглисini Самарқандаги педагогика кол-

лежига ўқишига жойлаштириди. Ёнига эса кўшиси Ҳаким тоғанинг қизини олиб келди. Ҳар қалай, чаққонгина экан.

Шу орада Ориф пайдо бўлди. У коллежни Сожидадан иккى ийл аввал битирганди. Спорти бўлгани учун қадди-комати келишган, аммо дарсларга кўп қатнашмади. Курш бўйича турли шахарларга мусобақаларга бориб келарди. Кизлар унга ўзас билиларга қарашарди.

Хуллас Ориф Ҳикмат аканинг кўнглига йўлтопди. Бозор-ҷар қилишдан ташқари ошхона ганиги жихозлар кептиришини ҳам гарданига олди. Сожида бу холатда астасекин кўниди. Шу боис отасининг:

— Кизим, ўқишини битирганинга иккى йил бўлди. Хўп дессан, Ориф билан бошларингни кўшиб кўйсак. Ёмон болага ўҳшамайди, —деган гапига жиддий этироф билдирамди. Тўйни ҳам кўп чўзиши мади. Ориф ҳали чилласи чикмаган келинчакнинг ҳовлисига кўч-кўрони билан

валроқ ўйлаб кўрмаган экан. Орифнинг отаси ҳам иккичи хотини билан яшяяти. Тағин хотинининг жиянига ўйланган. Укаси эса мол ўйирлаганда кўлга тушшиб қамалиб чиқди. Тағба, нега бу ҳақда суриштирамди, нега уна синаబ кўрмади? Ким билади дейсиз, бу молпараст ҳали хотинининг бошигига яна не-не маломатларни соларкан?

Сожида гарчи табиатан итоаткор бўлса-да, воқеалар шиддатига дош бера олмади. Кечқурун эрига ёрилди:

— Ориф ака, уйимиздан барака қочди. Отамнинг ахволига бир қаранг, эллик ёшида чолга ўҳшаб қолди. Сиз ҳам босар-тусарингизни билмай қолдингиз.

— Зато, сандигинг тўла пул Сожида, ношукор бўлма. Замон ўзи шунақа. Қани, куруқ чўнтақ билан кўчага чиқиб кўр-чи, бирор салом берармакан? Катта-ю кичик сенга ола, деб мурожаат қўлади. Тушунмайман, сенга яна нима керак ўзи?

БУНИ ҲАЁТ ДЕЙДИЛАР
ган эр эртасига ёвадасини унуди. Бунинг устига Салим муаллиминг эридан чиқиб келган қизига илакишиб қолди. Бозор баҳонасида соатлаб йўқолиб кетадиган оdat чиқарди. Ҳикмат ака ҳам сўрови бўлмаганидан кейин иммаса турлойдиган бўлиб қолди. Сожида гранг; нима қилишини, кимдан маслаҳат сўрашни билмайди. Бунинг устига, эринг жўраларидан бири «Келин, агар мен билан ётсанг, кўчкордай ўғил туғасан», деб шилкимлик қилгани жон-жонидан ўтиб кетди.

Шундай пайтда тенгдоши, холосининг кизи Бувихол жонига оро кирди. У оила-даги ҳамма воқеадан хабардор экан.

— Менг қара, дугона, тижорат дегани ўзи таваккалчилик: нимадир топасан, нимадир йўқотасан. Одамлар сиз ҳақингизда яхи гапиришмайти. Эрингнинг хурмачи қиликлири ҳадидан ошган шекилли. Катталар билан яқинман, деб битта-иккитин беписанд қилаёттанишиш.

— Биламан, бўлажон, ҳаммасини сезаятман. Отам ҳам иччиликка муккисидан кетган. Ҳовли кўзимга дўзахдай кўриниб қолган. Бош олиб кетиб юборсамми, дейман...

— Турмушда қйналган битта сен эмас, дугона. Сал оғиррок бўл. Яхшиси, менга ўҳшаб иш жойингни ўзгартир. Туман марказидан кичикроқ ҳовли «олинглар». Танишларим бор, ёрдам беришиади. Эҳтимол, бошқа шароитда Ориф ҳам ўзгариб қолар. Буфет ёпилса, отанг ҳам ичмай кўяр балки? Ҳовлинин синглингга бор. Диплом олди, ишласин. Турмуш куриб, шу ерда яшасин.

Сожида Бувихолни мактабданон учча ёқтирайди. Айникса, орқасидан ўғил болаларни эргаштириб юришини-ку умуман ҳушламасди. Тағин ўйдан тўйсиз чиқиб кетди. Бир мелисага иккичи хотин бўлиб ўзашди. Ўша боякишининг умири калта экан, аварияда ҳалок бўлди.

Бувихол ўҳшаб ясан-тусанин жойига кўйиб, шим кийиб, киндиғин очиб юрадиганларга эр қаҳат эмас экан. Кўп ўтмай, яна бирори билан ўзашади. Биринчи хомиласини олиб ташллатгани учун фарзанд кўрмади. У қилди, бу қилди — эри бўлмиш пиёниста чолни қариялар уйига жўйатиб, ҳовлисига эга яшасин. Ҳозир ўша ўйда бир йилдан бери ўзи туради.

Лекин энг оғир қуналирида шу Бувихол ёнида бўлди. Ҳамардад бўлди. Маслаҳати ҳам ёмон эмас. Еки боши тошга урилавериб ақлли бўлдимикин-а? Одатда оёғи ёнгил аёлларнинг кўччилиги ёши сал ўтлаб... маслаҳатта уста бўлиб қолишиади. Гапларига шунақа ишонтиришади, ҳар иккি гапнинг бирида «Аллоҳ шукр, Яратганга шукр», деб кўйишиади.

Сожида туни билан ўйлаб чиқди. Бувихолнида яшашса, у кейин миннат қимлайдими? Ошхона очиши, тенгшешлик даъво қимлайдими?

Йўғ-е, у ахир ўзининг одами. Кимсан — суръ холасининг кизи. Ҳарқалай, эски оғирмаларини близга ишлатмас. Бундан ташқари, ўзи ҳам дардад, ҳамкор одамларга эхтиёж сизиб турганга ўхшайди. Колаверса, Сожида бул шаша ўйлай. Шунчак имконият бўлса-да, четга чикмаган. Таниш ортириши жакида ўйланади. Ҳар ким кимлайди.

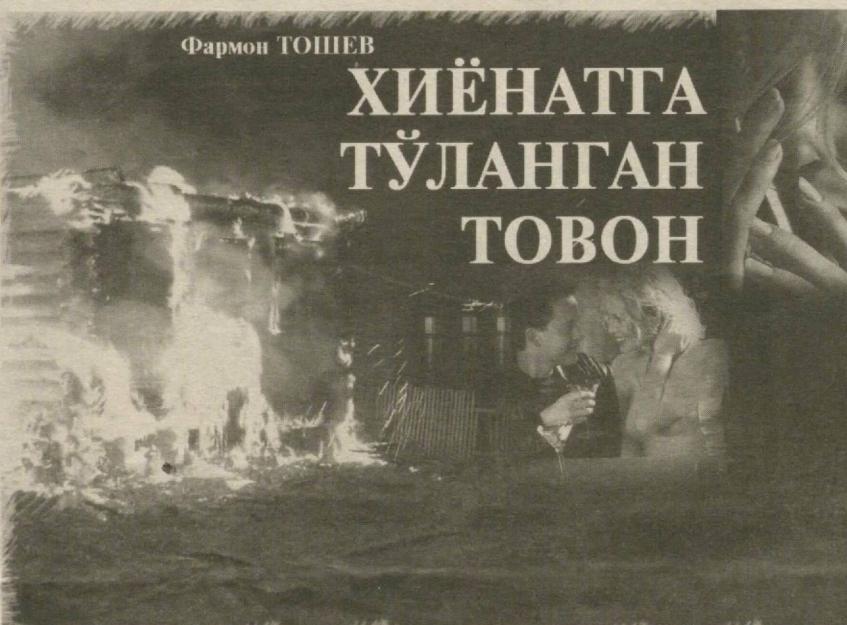
Хуллас, у эрталабки нонуштада эрини қистовга олди.

— Ҳўжайн, қишлоқда бизнисидан ҳам яхши ошхоналар очиши. Михозларнинг оёғи тортилаяти. Корхонани иссиғи борида ёпіб олсанникан?.. Жамғармамиздан туман марказида бирор нарса ташкил килярмиз. Бувихол ёрдам бераман, деятипи.

(Давоми келгуси сонда.)

Фармон ТОШЕВ

ХИЁНАТГА ТЎЛАНГАН ТОВОН

кириб келди. Кўёвнинг ота-онаси ҳам тайёр ошхонани ишлатишларига рози бўлди.

Ҳаммаси яхши бораётган эди. Лекин Ориф буфет очиши ташвишига тушгач, Сожида қаршилик кўрсатди.

— Одам кўпайиб кетади. Ичадиганлар эрталаб ҳам, ярим тунда ҳам безовта килишади. Текшир-текшири бор. Бир кўлга тушсак, бор-йўғимизни шилиб олишади. Ароқ билан савдо қўнгларнинг ахволини кўриб турибисиз-ку?

— Ваҳима килма, хотин. Чумчукдан кўркъкан тарик эмайди. Раъйнгга қараб ичкүёв бўлдид. Энди сен ҳам галимга киргинга. Ахир «Ҳикмат ресторан» деган ном чиқардиларинг. Шўрава билан паловнинг пулни бўларди?

Бир-иккى ой ичиди Сожида кўнгли бушига нега чопмаганини сеза бошлади. Буфетда ўтирган отаси иккى мижозининг бири билан ичадиган оdat чиқарди. Умрида сўқинмаган одам ҳакорат қилиши ўрганди.

Инсон зоти тўла синоат экан. Бунинг устига шунақа бир замон келдики, яхшини ёмондан фарқлаш қийин бўлиб қолди. Сожида уч йил ичиди отасини ҳам, эрни ҳам таниёлмай қолди. Тағба, одам шунчалик ҳам тез ўзагаридими-а?

Ҳикмат ака бир умр чеккани ҳам, ичгани ҳам йўқ. Ўйда буфет очиши-чиқпизил қиёнистага айланди. Уни энди ҳеч нарса қизиқтирмайди: на хотинининг хотираси, на кизи ва на уйи. Эҳтимол, иродасизлини асли қонида бўлгандир? Ким билди дейсиз...

Ориф-чи? Бир қараганда, унинг дили тилидагидек кўринади. Хушумоала, ҳожатвар. Ишлашдан, хизмат кўрсатишдан эринимайди. Аммо ҳар бир ҳаракатини пул билан ўчрайди. Мол-дунёнинг меъёри борлигини тушунмайди. Аниқриб қолди. Ўларни таъмирлашди, янги жихозлар сотиб олишиди. Сожида синглисini Самарқандаги педагогика кол-

— Нега тушунмайсиз ахир? Ҳазм қиломаятман бунақа ҳаётни. Онам ҳар куни тушимга кирайти. Рӯҳлари безовта бўллашти, шекилли. Келинг, ёпайлик шу ошхонани. Ҳамма қатори яшайлик илтимос!..

— О, ҳамма қатори яшагилари кеп қолдими? Саккизга оила битта ўйда ти-қилиб ўшигтган Салим академики? Эҳтимол, Малоҳат олга ўшҳаглари кеп қоландир-а. Биласизми, иккى йилдан бери қозони қайнамайди. Ёки унта ўйлангетган ўйларига шурбаги ўзашади. Ҳикмат килирга юрган Аслам муаллимга ўҳшаб яшаймизми?

— Ориф ака, нуқул шунақа одамларни пеш каласиз. Ҳар куни солиқи, бўйинбогли одамларга, ҳатто қорни катта участковайга ҳам куллук қилишдан безор бўлмадингизми? Ҳеч бўлмаса, мени! ўйланг, мени!

— Сенга нима қипти? Еганинг олдингда, емаганини кетингда. Кимсан — хусусий корхона раҳбари. Тагингга шоғёри билан машина бериб кўйган бўлсан!

— Ориф ака...

— Нима Ориф ака, нима?

— Нега тушунмайсиз? Бошимга урамини мол-дунёнгизни? Ахир аёлман. Бола қилишини истайман. Ўй йил бўлди. Хотинлар, кариндошларим таъна, киноя килишади. Жўрттага бола-чақалар яхшиими?», деб сўрашади. Жўяли жавоб тополмаганимдан аёллар давраларидан ўйимни тортаяпман.

Ориф биринчи марта паст келди. Бироз жимиб қолгач, аврашга ўтди.

— Кечир, Сожида. Менга ҳам таъна қилювчилар бўлаяпти. Ҳафа бўлма, Аллоҳнинг карами кенг.

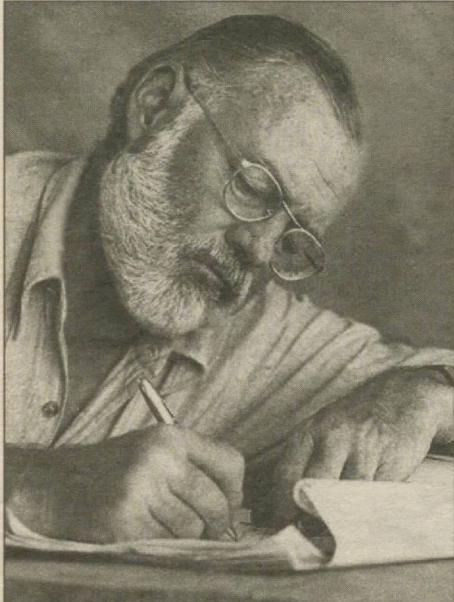
— Аллоҳдан кутиб юраверамизми?

— Паҳта терими бошлансан. Мижозлар камаиди. Сени Тошкентдаги зўр дўхтияларга олиб бораман, хўпми? Фам ема, ўзим борман.

Аммо тижоратга муккиси билан ўтиришади.

1917 иили мактабни тугатган ёш Хемингуэй Италия-Австрия фронтига кетишига уриниб кўрди. Бироқ у 14 ёшида, бокс тўғарагига қатнаб юрган пайтида чап кўзи жароҳат олиб, хирадашган эди. Урушга олишмади. Яқин қариндошларининг ёрдами билан «Канзас Стар» газетасига ишга жойлашди. Бу ерда у полиция участкаси, Марказий вокзал ва Баш касалхонага бириткирилди. Эрнест ўгрилик, ёнгин, қотилликлар содир бўлган жойлардан репортажлар ёзар эди. Бир сафар у репортаж ёзиши учун борган ёнгин жойида ўзини оловга уриб, уст-боши куйиб кетди. Бу ундаги ўзини ўтга-чўққа уриш хусусиятининг дебочаси эди. Кўйган кийимлари учун таҳририятдан товон пули ололмага, «Барча нарсанги курбон қила олишга тайёр бўлсангина таваккал қил», деган эди уласига ҳазил аралаш. Унинг ўзи ҳамиша бунга тайёр эди.

деврли ҳаёти сўнгигача давом этган саёҳати бошланди.

Аммо у умр бўйи автобиографик асарлар ёзган бўлса-да, ўзи туғилиб ўстган ва шахс сифатида шаклланган Ок-Парк шахараси тўғрисида ҳеч нарса битмади. «Айримларнинг кўнглини оғритиб кўйишдан кўрқаман», деган эди у бу ҳақда бир қаҳрамони тилидан.

Хемингуэй 21–22 ёшларидан журналистикани ташлаб, ҳикоя ёза бошлади. Бироқ бу борада унга омад бирдан кулиб бокъани йўқ. Дастрлаб ёзганларини таҳририятлар кабул қилимади. Ҳикоялари муттасил равища ўзига қайтиб келаверди. Ҳудди шу холат Жек Лондоннинг ҳам бошидан ўтган эди. Камбагаллик ва тан олинмаслик, назаримда, ёзувчиликнинг энг асосий шартларидан бири. Шусиз

ди. Инчунун, у ҳар кун эрталаб соат олтидан ўн иккигача ишларди – ёзарди.

ҚЎРҚУВ ФАЛСАФАСИ

Хемингуэй тўрт марта уйланди. Ҳар сафар ахралар экан, хотинларининг иктисадий таъминоти тўғрисида ҳам қайгури. Ҳатто илк йирик қалам ҳақи – «Кўёш барибири чикаверади» романни учун олган пулни ҳам биринчи хотини ва фарзандига берди.

Ёзувчи 50-йилларнинг бошида анча пайт иход кўлмай қўйгани сабабли оиласда иктисадий танлик юзага келганди. Нихоят, у ўз ҳолатини бироз ўнглаш мақсадида кўлига қалам олиб, «Чол ва денгиз» кисссини ёзди. Айнан шу асар ёзувчига катта шуҳрат кеттириди. Бу кисссини тушфайли у 1954 йили Нобель мукофотига сазовор бўлди.

Инсоннинг тушуниб бўлмас хусусияти бор – баҳти бўлган дамларидан бир-биралини ёқтирилди, бир-биралини меҳрибончилик кўрсатмайди. Бошига оғир кулфат тушганда эса ўз қондошига эҳтиёж

Эрнест Хемингуэй: ОТАЛАР ВА БОЛАЛАР ЗИДДИЯТИ

ИҚТИДОР

ўзини намоён этолмайди. Чунки асар авваламбор киши «мен»ни ифодалаш учун битилиди. Ҳаққий иқтидор эса қанча кўп танқид қилинса, рад этилса, шунча қайсарлашиб бораверади, ўзини кўрсатиш тайуғиши шунча кучаявреди. Аммо ўқимишли миллат иқтидорли фарзандларини хор қилиб кўймайди. Бу икки ёзувчининг ҳам иктисадий кийинчилклари узоққа боргани йўқ. Улар ўз муммалорига ўралашиб қолиб кетмади.

Хемингуэй ҳикояларини ҳеч ким чоп этмайтан пайтлардаб ёрдан ўзиш лозимлиги хусусида қайгуарди. Бироқ бу уни жуда чўчитади. «Ахир, биттагина хатбошини қанчалар қийналаб ёзман-ку, — дейди у. – Роман учун эса улардан қанчасини битиш керак». Шу сабабли у дастлаб катта ҳикоялар ёза бошлади.

Хемингуэйда ўзига ишонч кучли эди. Ҳатто кейинчалик «Мен жуда камтарона бошладим ва жаноб Тургеневни мағлуб этдим. Кейин жуда кийинчилк билан бўлса ҳам жаноб де Мопласанни мағлубиятга үтадиган. Жаноб Стендаль билан эса икки марта дуранг бўлган эди, бироқ, назаримда, охирги раундда мен очколар хисобида ютиб чиқдим. Бироқ агар эсдан оғир қолмаса ёки тенгисиз мумкамлика эришмасам, мени ҳеч нарса жаноб Толстойда қарши рингта чишишга мажбурламайди», деган ёзганди.

Ёзувчи муттасил равища ўз устида ишлади. «Ўз ишмани умримнинг охирига ўрганаман», деган эди у. У оддий, ҳаққоний насрорни ўзиш керак, деган фикр билан ижод қилди ва шунга эришиди. Ёзи, аслида, жуда оғир меҳнат талаб қиласди. Шунга кўнган, чидаган кишиларигина ҳақиқий ёзувчи бўла ола-

сезади. Ка-

мью фалсафасини эсланг. Унингча, одамлар учун кулфат керак. Шунингдек, кексаларимизнинг гапларига кўлук оссангиз, уруш ийлари, очарчилик пайтлари кишилар бугунки қундагичалик бемехр эмасдилар, деган гап қиласди. Нахот, қўрқув одамларни бирлаштиришса?

Қўрқув фалсафаси Хемингуэй асарларидан ҳам асосий ўрин эгалайди. «У кўрқоқ эди. Бу эса инсоннинг ушишига тушадиган энг катта баҳтсизликдир» – «Кўнгироқ кимни чорламоқда романни қаҳрамони Роберт Жордан отаси ҳақида ўйлар экан, шундай хуласага келади. Бу қаҳрамоннингтина эмас, ёзувчининг ҳам фикри. Чунки Жорданнинг отаси ҳам худди Хемингуэйнинг отаси каби ўзини оттан. У отасини айнан шу иши учун кечиролмайди.

КУЛФАТДА ТУҒИЛГАН МЕХР

Клеренс Хемингуэй 68 ёшида оғир касалга ўйлиқи қарзга ботди. Бунинг устига барча маблаганин кўйган компанияни синиб, ҳеч нарсасиз қолди. У кетма-кет руҳий зарбаларга ўйлиқиб, охир оқибатиди. Жаноб Стендаль билан эса икки марта дуранг бўлган эди, бироқ, назаримда, охирги раундда мен очколар хисобида ютиб чиқдим. Бироқ агар эсдан оғир қолмаса ёки тенгисиз мумкамлика эришмасам, мени ҳеч нарса жаноб Толстойда қарши рингта чишишга мажбурламайди.

Хемингуэйнинг қаҳрамони Роберт Жордан ўзига ўзи шундай дейди: «Мен отамнинг ишини тақорлашни истамайман. Агар керак бўлса қилишим мумкин, аммо яхши керак бўлмасин».

Ёзувчи отасининг ўз жонига қасд қилганини оқламайди. Бироқ умрининг сўнгидаги «Сени бекорга кўрқоқ деб атаган эканман», деган гапни биттган дейшиди. Нима бўлишидан қатни назар, у умри охирда отасини кечиргани, тушнгани аник. Бўлмаса Эрнестнинг ўзи ҳам у тутган йўлни танламаган бўлар эди.

МАШХУРЛАР ҲАЁТИ

Оталар ва болалар муносабати ҳар доим мана шундай кечади: болалар оталарни ёқтирилди, аммо охир-оқибатда улар ҳақлигини тан олишга мажбур бўлди. Уларнинг барча тўғри-нотўғри ишларини мұқаддаслаширади, улардай йўл тутишига ҳаракат қиласди.

Ёзувчи отасини бир умр қоралаб ўтди, уни имкон қадар ўйламасликка ҳаракат қиласди, бироқ киши ўзидан яширномалмагани каби, отаси тўғрисидаги хотирадан ҳам қочиб кетолмайди. Отасин учун унфакат болалик хотиради, балки дунё-қараши, табиати, қисқаси, — ўзлиги. Булар унфакат қон орқали ўтди, балки тарбия воситасида ҳам шаклланиб боради.

СҮНГИ ҚАДАМ

Хемингуэй Марк Твеннинг ҳазиломуз «Жасурлик қўрқувнинг йўқлиги» эмас, балки уни бартараф эта билишидир», деган галига мос равишда бутун умр қўрқувнинг ахтариб, уни енгиг ўтишига ҳаракат қиласди. Асарларида ҳам шу кайфийти кузатиш мумкин. Унинг фалсафаси бўйича қўрқувни бартараф этиш учун бир қадам кифоя. Шу бир қадам билан инсоннинг бутун феъли, қарашлари ўзгариб кетади. Аслида, қўрқув ҳаётни сақлаб турадиган асосий туйгу. Шусиз тириклик йўқ. Қўрқувни бутунлай ёнганди инсон ўлимга маҳкум. Ёзувчи шуни таъкидламоқчи бўлган, назаримда.

Хемингуэй ўз қаҳрамонлари каби қўрқувни хис қилиши ва уни енгиг ўтишини ёқтиради.

«Кўнгироқ кимни чорламоқда» романига руҳоний Жон Доннинг куйидаги сўзлари эпиграф қилиб олинган: «Ўз ҳолча Орол бўлган инсон йўқ: ҳар бир инсон Материкинг, Куруқликнинг бир қисми; ва агар Тўлкин кирғоқдаги Қояни денгизга афдари ташлайдиган бўлса, ва шунингдек, Буруннинг бир қисмими юваб кетса сенинг ёки Ўртоғингнинг Кўргонинги бузиб юборса, Европа чиқрик бўйиб қолади; ҳар бир инсоннинг ўлимни мени ҳам ўйлантиради, чунки мен Инсоният билан яқидиман ва шунинг учун ҳам ҳеч қачон, кўнгироқ, кимни чорламоқда, деб сўрама: у сени чорламоқда». Ҳа, бу ўлим тўғрисидаги асар, ажал олдидағи инсон кечинмалари, қарашлари ва ҳолати ҳақидаги роман эди.

Айтидан 1961 йили ёзувчи касалхонадан чиққач, қўлидан бирор иш келишига шубҳаланиб қолган бўлса керак. У 2 июль куни эрталаб соат 7.13да 12 калибри «Ричардсон» кўшотар митлиғидан ўзини отди. Нега айнан шу пайтда Хемингуэй ҳар доим эрталаб соат 6.00дан 12 гача ишларди, яни ёзарди. Ўша куни ҳам ўзишига ўтирган бўлиши аник. Бироқ.. Дарҳақиқат, қилинадиган барча ишларнинг тугаллаб кўйилганини, айтилдиган барча гапларнинг ифода этиб бўлинганини хис қилиш инсон учун энг катта фожиҳа.

Хемингуэйнинг ўлим ҳақида бобоси хикоялари ва отаси намунаси орқали шаклланган ўз фикри, қараши мавжуд эди: «Эр кишининг тўшақда ўлишига ҳақи йўқ. Їн гандга ёнишено аник. Бироқ.. Дарҳақиқат, қилинадиган барча ишларнинг тугаллаб кўйилганини, айтилдиган барча гапларнинг ифода этиб бўлинганини хис қилиш инсон учун энг катта фожиҳа.

«У жазава билан яшади ва вафот этиди», деб ёзган эди кейинчалик укаси Лестер ўз-хотираларида.

Айримлар унинг ўз жонига қасд қилишига Куба ва АҚШ ўртасидаги муносабатлар бузилишини сабаб қилиб кўрса-тади. Аммо бу ўлимни сиёсийлаширишдан ўзга нарса эмас. Баъзилар эса сунқақд үнин жинсий ҳаётидаги муаммолар билан боғлиқ, деган тахминда. Аслида, кўнгилда яшаш истаги бўлса, бундай муаммоларни кайфийтини бироз тушадиган оддий ноҳушликлар деб хисоблаш мумкин эди. Аммо бир умр отасининг ўлимни тўғрисидаги ўйлабун, бундан ҳар доим чўчиб юрган Хемингуэй вақт этиб келганини хис қилган ва ажал, йўқлик олдидағи қўрқувни ўнганди бўлса керак. Демак, ёзувчининг ўз жонига қасд қилиши сабаби оддий – у яшашни истамай қолган, тамом, вассалом!

ОЛАМ
ЭНГ КАДИМИЙ...

Улкан пирамидаларни назарда тутиб, энг қадимги күчә Мисрда бўлса керак, дейшишингиз мумкин. Аслида ҳам шундай. Дунёдаги энг кўнча ва мустаҳкам, кўча андан Мисрда жойлашган бўлиб, бу йўл сизни Гиза ёдгорликлар мажмусига олиб боради. Унинг барпо этилганига 4600 йилдан ошган. Бу қадими кўчанинг эни 2 километр, узунлиги эса 12 километр бўлиб, улкан тошлок майдонни Нил дарёси қирғоз бўйлаб Каирнинг жануби-гарби билан боғлаб туради. Қадим-қадим замонда ушбу кўчадан Миср эҳоримарни куришга мўлжалланган улкан харсангларни ташиб шу кўчанинг давом этишириш учун фойдаланилган.

ЭНГ КЕНГ...

Тасаввур қилинг-а, Аргентинада "9 Июл" (9 de Julio Avenue) кучаси бор. Мамлакат мустаҳкамлика эришган кун шарафига кўча шундай номланади. Кўча нафакат шу жиҳати билан аҳамиятли, балки

дунёдаги энг кенг кўча деб тан олингани билан ҳам жаҳон сайёхларини қизиқтириб келади. Бу кўча ҳар иккى йўналиш бўйлаб автомобилларнинг олти қатор бўлиб ҳаракатланишини таъминлайди ва катта шахарнинг бир квартал майдонига тенг кенглини эгаллаган. Ушбу улкан кўчада расман "рўйхатда туруви" мамлакатнинг кўплаб машҳур курилишларни кузатади. Жумладан, Алока вазирлиги, Франция элхонаси бинолари, Дон Кихот хайали, бир қанча тарихий монументлар ва Республика хиёбони (Plaza de la Repùblica) шу кўча бўйлаб жойлашган.

·ВА ЭНГ ҚИЙШИҚ КЎЧА

Бундай шубҳали ва антиқа мақом Сан-Францисконинг Ломбард кўчаси (Lombard Street)га тегиши. Аммо кўча ўзининг ғалати мақомига яраша ўнкурчўнкір ҳам эмас. Шунчаки, кўчанинг энг

Наргиза СИДДИКОВА
тайёрлади.

га вожум ва ноку́лай қисмида 8 марта кескин қайрил ишга тўғри келинади. Бунинг устига

● ДУНЁ ХАБАРЛАРИ ● ДУНЁ ХАБАРЛАРИ ● ДУНЁ ХАБАРЛАРИ ●

ЛИЦЕНЗИЯСИЗ 13 ЙИЛЛИК ПАРВОЗ

Голландия суди «Corendon» турк авиакомпанияси учувчисига 2 минг евро жарима содди. «Associated Press»нинг ёзишича, прокурор конунбузарни 3 ойлик қамоқ жазсига буюришни талаб қилган, аммо судья буни рад этган.

«Боинг-737» самолётининг 41 яшар учувчиси Томас Сальме 4 март куни Ам-

стердамнинг Схипхол аэропортида хибса олинган эди. У Швеция фуқароси бўлиб, хозирда Миланди истиқомат қиласи. Сальменинг фақат енгил моторли самолётларни бошқариш учун рұснотаси бўлган, аммо унинг ҳам муддати ўтиб кеттан экан. Учувчи 13 йил давомида Бельгия, Бук өртания ва Италиянинг турли авиакомпаниялари самолётларидаги 10 минг соатдан кўпроқ парвоз қилганини тан олди.

«Corendon» масъуллари Томас Сальме фақат охири иккى йилдагина ушбу компанияда ишлабеканини таъкидлашмокда. Бунинг устига, маъмурият учувчининг соҳта лицензия тақдим этганидан хабарсиз бўлган.

ХИТОЙДА ЗИЛЗИЛА. 67 ҚУРБОН

Хитойнинг шимоли-ғарбидағи Чинҳай вилоятида рўй берган кучли

ер силкиниши оқибатида 67 қиши ҳалок бўлди.

Расмий «Шинхуа» ахборот агентлиги тарқатган хабарга қараганда, зилзила маҳаллий вақт билан эрталаб соат 07.49 да содир бўлган, унинг маркази Голмуд қасабасидан 375 км жануби-шарқда 10 минг чукурликда жойлашган.

Америка геологик тадқиқотлар маркази ер силкинишини 6,9 балл, хитойлик олимлар эса 7,1 балл дея ҳисоблашмокда. Эслатиб ўтамизи, Чинхай бир тарафдан Тибет ва бошқа томондан Уйгурстон билан чегара дошdir.

МАЙКЛ ЖЕКСОН ШИФОКОРИГА ЖАЗО

Техас штати тиббиёт кенгаши Майкл Жексоннинг шифокори Конрад Мюррей тиббиёт фаолиятини чеклаб кўйди.

Шундай қилиб, 57 яшар кардиолог штат ҳудудида оғрик колдируви ва бошқа кучли таъсир этувчи препаратларни ишлатиши мумкин эмас. Унга сал аввалор қалифорния штати суди ҳам шундай жазо берганди.

Невада ва Техасда ўз клиникаларига эга шифокор бермога ортиқа дори доzasини юзориб, машҳур поп-колдузининг ҳаётдан бевакт кўн юмишига сабаби бўлганинида айблаб келинади. Адвокат-

лар эса Мюррей хонадан чиқиб кетга-нида, беморнинг ўзи бунга кўл урган, деб таъкидлашмокда.

БОЙ НЕМИСЛАР ГАМБУРГДА ЯШАЙДИ

Тадқиқотлар Германиянинг энг камбагал шаҳри Галле, энг бой шахри эса Гамбург эканини кўрсатди.

Федерал ерлар ҳокимиятлари 48 та шаҳар ахолисининг 2007 йилги сарф-харажатлари ва жамғармалари ҳақида берган маълумотларга таяниб шундай фикр келинди. Малъум бўлишича, гамбургликларнинг ҳар бири йилига ўтча 23 366 еврордан сарф қиласа экан. Кейинги ўринларни Мюнхен (22 606 евро), Штутгарт (22 071 евро), Дюссельдорф (22 055 евро) ва Золинген (21 884 евро) забт этди. Галледа эса бу кўрсаткич анча паст – 14 019 евро. Таъкидлаш кераки, энг камбагал шаҳарлар рўйхати бошида турган Росток (14 465 евро), Магдебург (14 473 евро), Лейпциг (14 648 евро) ва Эрфурт (14 850 евро) сабиқ ГДР таркибида бўлган.

Интернет манбалари асосида
Фаррӯж ЖАББОРОВ тайёрлади.

•СПОРТ•СПОРТ•СПОРТ•СПОРТ•СПОРТ•СПОРТ•СПОРТ•СПОРТ

ИНЬЕСТА БИР ОЙГА САФДАН ЧИКДИ

Каталониянинг «Барселона» клуби ярим ҳимоячиси Andres Iniesta жамоасига чемпионлик учун курашда ёрдам бера олмаслиги ҳакиқатга якин. Бу хақда Испаниянинг «AS» нашри хабар берганда.

Испанияяниң чемпионатидан ўрин олган қолган етии учрашувдан ташкиари, футболнчи Европа Чемпионлар Лигаси ярим финалидан ўрин олган Миланнинг «Интер» клубига карши иккича баҳсни ҳам ўтказиб юборади. Худди шунга ўйашаш жароҳат Иньестани яқинда «Арсенал»га қарши бўлиб ўтган биринчи учрашувда ҳам иштирок этмасликка мажбур қилганди.

Шундай қилиб, Иньеста ўзининг энг яхши ҳолати билан таркиба 22 май куни Мадридда бўлиб ўтадиган Чемпионлар Лигасининг финал учрашувига тикланиб улгурши мумкин. Ярим ҳимоячининг «Аввалига мен матчини яхши бошлагандим, аммо кейин бирор толикдим. Бундан фойдаланган Карло янада агрессив-

АТР ва WTA ТУРНИРЛАРИ ДАВОМ ЭТМОКДА

Ўтган ҳафта АТР ва WTA сериялари бўйича 4 турнир ўз ниҳоясига етди. Мазкур беллашува Каролин Возняцки, Флавия Паннета, Станислав Вавринка ва Хуан Игнасио Чело пешқадам бўлдилар. Келгуси иккича ҳафта давомида эса барча тенинс ишқибозлари Монте-Карлода ўтказилидиган «Мастерс 1000» серияси турнир баҳсларини кутиши имконига эга бўлладилар.

Испаниянинг курорт шаҳарларидан бири бўлмиш Марбелъе турнирининг тенис таҳқимига киритилганига ҳали бир йил ҳам ўтмаган. Шунга қарамай, Andalucia Tennis Experiéncedagi иштирокчи кизлар таркиби у қадар ваҳимали тюлмаган эди. Шунга қарамай, финалгача итальянлик Flavia Паннета ва Испания тенинчиси Карло-Суарес Навваро етиб кела олишиди.

Флавия Марбелъоига иккича кунга кечиб келганди. Гап шундаки, у Майамида ўтказилган турнирда Гисела Дулко билан бирга жуфтлик разряд бўйича голиб деб топилганди. Бу холат Пенеттини анча хотиржам килиб кўйиши мумкин бўлсада, у тоғина матчиға қадар бирорта ҳам сетда ўтқизмай, муваффакиятли равишда WTA турнирди доираидаги 19-финални қадар шаҳдам етиб кела олди. Унинг рақиби Суарес Навваро учун эса бу финал бутун фойлиятни давомидаги бор-йўғи иккича ғалаба ҳисобланадиган. WTA нинг расмий сайти Паннета Флавиянинг «Аввалига мен матчини яхши бошлагандим, аммо кейин бирор толикдим. Бундан фойдаланган Карло янада агрессив-

роқ ўйнай бошлади. Гарчи мен бу баҳсада иккича партияданоқ голиб келишим мумкин бўлса-да, ҳаммасини қайтадан, учинчисидангина бошлашимга тўғри келди. Аммо 3:3 ҳисобдан кейин мен жуда яхши ўйнай бошладим. Назаримда, Карло ушбу турнирда голиб келиши учун ҳали жуда жуда кўп имкониятларга эга бўлди.

Менга илгари ҳам бу ерда турнирлар жуда зур ўтиши ҳақида айтишган эди. Бундай деганлар тўла ҳак экан. Ҳаммаси ажойиб тарзда ташкил этилган ва мен ўзимни анча хотиржам ҳис килдим. Келгуси ийл ҳам шу турнирга кайтишга ҳаракат қиламан. Чунки бу тақвимдаги энг зур турнирлардан бироридир — деган сўзларини мисол қилиб келитирган.

Интернет манбалари асосида Илхом ЖУМАНОВ тайёрлади.

КҮНГИЛ ЎФРИСИ ЁМОН

Бир йигитни билардим. Мансабдор отанинг түнгич ўғли. Оддийгина талаба киз билан «севишиб» юрганини эшилтиб, унинг күнгилга кўл соглим келди: «Киз сизга бутун меҳри билан боғлашиб қолаяпти-ёв. Бу муҳаббатнинг эртасига ишонасизим?» Айтган жавобини эшилтиб қотиб қолдим: «Отам ёшлигингда қанча ўйнаб кулсанг, майли. Лекин менинг бошимга фалва ортирма. Аммо вакти келгандан биз айтган қизга ўйлансан», деганлар. У бы гапларни шунчалар хотирхам сўзлардик, унинг шу туришида ўша маъсума қизнинг тиронига ҳам арзиттим келмасди.

Афсуски, ўз олами билан баҳтиер гўзал менинг қайта-қайта берган маслаҳатларимни эшилтиди, балки эшия олмагандир. Ниҳоят йигитнинг айтгани бўлди. Кизнинг озиб-тўзиб, бир ҳолатта тушиб қорланини кўрганимда эса ўша мен сўзламоқчи бўлганим кўнгил ярасининг азиати юз очиб турарди, назаримда.

Ха, биз ҳатто кушни ярадор қўлмокнинг қарғиси тутишидан кўрқамиз. Арзир-арзимас мол ўғрисига жазо мухаррар-лини тасдиклаймиз.

Лекин қалбларда аламли чизгилар қолдириб, яна тақдиримиздан баҳтиерликлар кутавермис. Вижондонаримиз кизармади. Гўёки биз голибиз-у, кечагина кўнгилга кириб олиб, хаётининг маъниси айланганимиз мағлуб жон рақибимиздек мағрур яшайвемиз. Киммингдир юрагини яралаганимиз, кўнглининг ўғрисига айланганимиз каффоратини эртами-кечми тўламогимиз жойизигини танҳам олгизим келмайди. Тақдирга йўйимиз-у, гарданимиздаги юк енгилашгандек ҳаёт ташвишларига шўнгид кетамиз.

Ҳадису шарифларда кўнгил. Қаъбага киёсланади. Қалбни вайрон қўлмоқ саж-дагоҳни хароб қилгандек гуноҳ саналади. Муборак битикларда зикр этилган бу қайдлар ажоддопаримиз томонидан му-

қаддас саналгани шаксиз. Лекин бугун нега бундайн хушфазилатлар юзига бавзуда хеч тап тортмасдан оёқ кўйилаяпти. Кўнгил ҳамиша азиз тутилмагти. Севидайн ширин хиссият охири қайсида қалбнинг озорига, бармоқнинг учун тегиб кетса зиркрайдиган тан ярасининг юракдаги аксия айлансан. «Ярамнинг юзига туз сепман» ибораси айнан ана шу дардга нисбатан айттилган эмасмикан?

Ўғлим анча пайт бир киз билан учрашиб юрди, — дейди муаллима опа. — Оналик кўнгли билан ҳис этардимки, уларнинг муносабати анча жиддий.

Сўраб-суршитирсан қиз ҳам боадаб, ҳушрўги на экан. Орадан қанчадир фурсат ўтиб, ўғлимнинг феъли айниб, киз шўрлик телефон қисла ҳам жеркий бошлаганини сезиб қордим. Эшилтасам, ҳигит бўлумиши энди бошқа бир гўзалин ёқтириб қолганимиш. Енимиг ўтиргизиб гап очдим: «Киз боланинг кўнгли сенга ўйинчоми? Капалакмидингки, гулдан гулга учб қўнсанг. Бир бечорани умидвор килиб, энди ёқмай қолдими? Унинг ўрнига сингленти кўйиб кўргин-а. Кўнглини ўғирлаб бўлдинг, энди егали кил. Йўқса, қарғиши биримизга бўлмаса, бошкамизга урса нима киласан? Дунёда ҳамма нарсанинг хисоб-китоби, уволи бор... Менинг бу итижоларим анчайин ҳаволаниб қолган фарзандимни сергаклантиргандай бўлди. Назаримда, амалларимизни ҳар лаҳза ақлимиз билан тергаб, жиловлаб туромигимиз ҳам кеरақдек...

Она ўёюли гапни айтди. Кўнгилни асраромакинг севги-муҳаббат бобидаги амали эртага оила ришталарини эъзозламоқ гали келганда ҳам, инсонни зиёратлантиргандай турди. Бу эса дунёга келажак авлоднинг бағри бутунлигини тавмин этиб турувчи қалқонга айланади.

Ойбуви ОЧИЛОВА

ЙИГИЛИШ ЙҮҚЛАМА УЧУНМИ?

Нуфузли даргохлардан биридиңдеги үтказылган иммий-мәзрифији анжуманда қатнашым. Тадбир белгилінган вактта бошланған, аввалига беш-үн дақыра ичиде "доимий" кечикувчилар (улар орасында айрим зиёли олимпарат талабаларгача бор эди) йиғилганлар эътиборини тортиб туриши. Кейин эса...

Мәрзұзачи әнді аңжуман мавзусынан бағылған мәрзұзасынан барлық қылайтганида олдаттарда үтирган олимпаратдан бириңнеге сумкасайды телефондан баланды овозда ажнабий музика янграды. Деярли хамманинг диккәти шу томонға бўлниди. Телефон сохибаси ҳам аввал сумкасини шошилмай очди, бир пас у ёк, ўғини титклиб, ёзға топиб, овозини ўчирунчина нутк ирод этаётган таникли олим мәрзұзасини тўхтатиб турди. Сўнг йиғини бошлиб берган мавзулардан бирига кинояни тарзда

қарафтаб қўйди. Масъул ходим сенкин ўрнидан туриб, залдагиларга қаратса "иитимос, телефонларнингизни ўчириб кўйинглар" деб мурожаат этди.

Бахтили бўлинг!

Бахтили бўлинг!

Бахтили бўлинг!

Бахтили бўлинг!

бўлинг!

«Эшмўмин билан танишганимизда 16 ёшда эдим. Ўшанда холам ТошМИда даволанаётганди. У кишини кўриб, касалхонадан чиқсан, кеч бўлиб қолибди. Автобусдан тушиб, юрагим тата-пукка бўлиб шошилиб келаётганди. Бир пайт йўлнимни иккита йигит тўсди. Кўз олдим коронулашиб, оёқларимдан жон кетиб, қотиб қолдим. Шу пайт озингина йигит пайдо бўлиб мени химоя қилди. У сирдарёлик кўшунимиз Русстаннинг курсоди экан. Эшмўмин бўлажак инженер, охирги курсда ўқириди. Кўп ўтмай ўқиши тугатиб, Гулистанда ишлай бошлиди.

Тошкентта тез-тез келиб туради. Хар келганида мен кўрмай кетмасди. Мактабни битиргач, фабрикага тикиувчи бўлиб ишга жойлашдим. Эшмўмин совчи кўиди. Онам «узоқ» деда норози бўлуди, отам «Рустамнинг дўстими, демак, яхши йигит экан-да, яхшилар узоқни яқин қиласди» деб онамнияж кўндириди. Тўйимиз бўлди. Қайнота-қайнотам ажойиб инсонлар эди. Институтнинг сиртқи бўлумига ўқишига кириб, дипломли ҳам бўлдим. Ўглимиз туғилди. Фарзандлариминг ташвиши билан яшаб, ёғлизлигим сезилмаганди. Энди... **Ёшим 56 да.** Ишлайман. Маълумотим ўрта-махсус. Ўй-жойим етарли. Ёшимга мос, очик кўнгил, меҳрибон, тўғри сўз, уйим-жойим дейдиган аёл учраса, хабар берсаларингиз.

**МАНСУР,
Фаргона вилояти».**

Лекин, минг афуски, умри қиска экан, ҳаётдан эрта кетди. Биттаю битта ўглим уйланган, ўзидан тинган. Лекин... ёлғизлик азоби бавзан ўйлатиб кўяди. **Ёшим 51 да.** Фарзандлари ташвишидан куттилган эркак бўлса тақдиримни боғламокчиман.

**ШОҲСАНАМ,
Тошкент вилояти».**

Муассислар: Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси, «Болалар ва оиласларни қўллаб-кувватлаш» ассоциацияси ва «Софлом авлод учун» халқаро жамгармаси

АЖАБО!

Орадан уч дақиқа ўтар-ўтмас, әнди орқароддан қаттиқроқ овозда бир кишининг "Мен мажлисдаман, ўзим бораман, аризасини ёёсин, тушундингми, справкаси керак эмас" дегани ёштилди. Яна фикр бўлниди, яна... Хуллас, шу куни рўйхатда исми-шарифлари зикр этилган инсонлар минбарга чиқиб, кўтчилик учун қизиқарли бўлган маълумот ва бошқа воеаларни бошлар-бошламас, ҳали минбар ёнида, ҳали ўрта қатор десизим, гоҳ телефон кўнироқлари, гоҳ эса ўзаро шивир-шивирлар тинмади.

Шундан бўён мени бир савол кийнагати: Тўғри, бундай аңжуманлар кун тартибида киритилган мавзулар албатта жиддий ва долзарбди. Лекин нахотки бундай машваратларга тақлиф этилганлар одоб-аллоқ доирасига киравчи оддигина коидаларни ҳам билмас! Ёки айримлар бундай тадбирларга фақат "йўқлама" учун боришармикан?

**Махфузахон УМАРОВА,
тадқикотчи.**

Тошкентда ўқидик. Дипломли бўлгач, Сурхондара кетдик. Қизчамиз туғилди. Шахарликмандеган гап хаёлимга ҳам келмасди. Сигир соғардим, нон ёпардим. Қайнонам яхши ёлди. Билмаганим ўргатарди. Ота-онаим меҳмонига келиб, хурсанд бўлиб кетишишард. Гайратнинг ҳам иши юриша бошлади. Аммо ноушишни эрим менга туғилган кунимда тилла занжир совға килган кунда содир бўлди.

Овсним ўша куни аразлаб, отасининг ўйига кетиб қолди. Эртасида онаси келиб, «Кизимнинг айби ўқимаганими, шаҳарлик бўлмаганими, уни одам ўрнида кўрмайизлар» деб жанжал кўтарида. Шу жанжал сабаб орамизга соувискини тушди. Бир йил ўтгач эса менга тухмат ҳам уштириди. Отам бу хабарни эшишиб, чидомлади — мени уйимизга олиб кетди. Конуний ажрашдик.

Якинда эса «Оила ва жамият»га онам иккимиз ёрдам сўраб келганди. Тошкент вилоятида яшидиган, хотини вафот этган, иккича нафар ўйилчаси бор эрракнинг телефон рақамини беришган ёди. Танишидик. Отам сўраб-суршириди, маъкул бўлди. Ҳозир бахтили яшамзиз. Севимли газетадан бир умр миннатдорман.

**РАҲНО,
Тошкент вилояти».**

ТАХРИРИЯТДАН:

«Бахтили бўлинг» рукнига хат йўллаётган ёки бевосита муружаат киллаётган фуқаролар паспорт нусхаси ва яшаш жойидан (махалла кўмитасидан) маълумотнома тақдим этишлари шарт. Шунингдек, ажрашганлар бўлса, суд карорининг нусхасини топширишлари талаб этилади.

МУРОЖААТ УЧУН ТЕЛЕФОН: 234-25-46

«ИНФАРММАДАД»

Саломатлик марказига марҳамат!

Марказда малакали шифокорлар — эндокринолог, невропатолог, кардиолог, гинеколог, уролог, гельминтолог, лор, окулист, болалар невропатологи, шунингдек, УЗИ, ЭХО, ЭКГ, лаборатория, физиотерапия хизмати фаoliят олиб боради.

КЎПЛАБ ОИЛАЛАРГА ФАРЗАНД ҚУВОНЧИНИ ТУХФА ЭТИБ КЕЛАЁТТАН САЛОМАТЛИК МАРКАЗИ, СИЗНИНГ ҲАМ ХОНАДОНИНГИЗДА ЧАҚАЛОҚ ОВОЗИ ЙАНГРАШИГА САБАБЧИ БЎЛАДИ!

Ёш келинлар ҳомилодорлик вақтида «Бўлажак оналар мактабига қатнаб, тегизли маслаҳатлар билан бирга, давола гимнастикаси (ЛФК), психоневролог, кардиолог (ЭКГ) кўргигидан ўтиб, фойдали ўйл-ўйриклар олиб турши мумкин.

Энди дүнгэга келган чақалоқлар эса мунтазам равишда болалар невропатологи, педиатр, психолог, эндокринолог, логопед, гельминтолог кўргизида бўлади.

Хурматли эркаклар! Тағиз сизда бел, қоюқ соҳасидаги оғриқ бўлса, тунда ҳожатга тез-тез чиқиши, пешоб келгандан сўнг ачишиши, жинсий охизлилик, бепуштилик, сабабсиз бош оғриб, бел, бўйин оғриб, қотиб қолиши, асабийлик, уйқусизлик, семизлик ҳолатлари кузатилиши, малакали уролоғ, сексопатолог, невропатолог, эндокринолог ёрдамида барча дардлардан тезда фориг бўлишингиз мумкин.

Балагат ёшидаги қизларда ҳайз келгандида кучли оғриқ бўлиши, бепуштилик, сабабсиз қон кетиши, тужумдан кистаси, асабийлашиши, қирқ ўшдан ошган аёлларда қон босимининг ошиши, терлаш, миома, эрозия ҳолатлари бўлса, малакали гинеколог, невропатолог, кардиолог, эндокринолог ёрдамида даволанади.

МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент шаҳри, «Faafur Fulom» метро бекати.

МЎЛЖАЛ: Цирк томонга 150 метр юрилади. Тел: (8-371) 244-73-24, 244-49-02

Барча хизматлар лицензияланган.

«ЎҚТАМХОН-НУР» ўкув маркази

қўйидаги ўкув курсларга тақлиф этади:

Тикувчилик — 3 ой, бошловчилик — 6 ой.

Тўй ва оқшом либослари — 1-2 ой.

Аёллар костом-шиши,

плаши-пальто — 1-2 ой.

Ҳамшира — 6 ой. 4 ойи ўиши,

2 ойи амалиёт.

Ўқишига кабул ҳар куни

Ҳамшира (тезкор) — 3 ой.

Тиббий массаж — 2 ой (амалиёт билан). Нуктали — 1 ой.

Торт ва пишириклар — 2 ой (амалиёт билан).

Пишириклар олий курси — 1 ой.

Ўйргура таомлар ва салатлар — 1 ой (амалиёт билан).

Аёллар сартарошлиги — 3 ой (амалиёт билан).

Педикюр, маникюр — 1 ой (амалиёт билан).

Сартарошлиги — 3 ой (амалиёт билан).

Тўй ва оқшом турмаклари ва макияж — 1 ой.

Бухгалтерия хисоби — 3 ой.

Элита парда ва чойшаблар олий курси — 1 ой (амалиёт билан).

Сартарошлики — 2-3 ой (ўғил болалар учун, амалий).

Каштачилик — 3 ой (машинкада вишивак).

Тўкувчилик — 2 ой.

Инглиз тили — 3 ой; бошловчилик — 6 ой.

Рус тили — 3 ой, бошловчилик — 6 ой.

Бисер тикиш, яъни мунҷоч тикиш — 2 ой.

Сунъий гул ясаси — 1-2 ой.

Компьютер сабоклари — 2 ой. Интернет — 1 ой.

Арабча ва миллий рақс — 3 ой.

■ Машғулотлар амалиёт билан бирга олиб борилади.

■ Ётоқона мавжуд.

Ўқишини тутатканларга ДИПЛОМ берилади.

Манзил: Юнусобод тумани, 3-мавзе, 1-уй, 31-хона.

Мўлжал: Юнусобод деҳқон бозори

орқасида. Тел: 221-17-95, 221-77-72 (кундузи), 225-97-93

18:00дан 22:00 гача.

Таҳририята келган кўлэзмалар

муаллифларга қайтирилмайди.

Реклама материаллари учун таҳририята жавобгар

этаси.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик

компанияси босмахонасида чот этилди.

Тошкент. Буюк Турон кўчаси, 41-йи.

Босишига топшириш вақти — 15:00

Босишига топширилди — 16:00

E-mail: oilavajamiyat@sarkor.uz

Бош муҳаррир: Норқобил ЖАЛИЛОВ

Кабулхона: (тел/факс) 233-28-20

Муборирлар: 234-25-46

Котибият: 233-04-35

Web-site: oilavajamiyat.uz

ОБУНА ИНДЕКСИ — 176

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигига 0169-

рақам билан 11.01.07да рўйхатга олинган. Буюртма

Г — 332. Формати А-3, ҳажми 4 табоқ. Адади — 11223

Навбатчи муҳаррир — Фарруҳ ЖАББОРОВ

Саҳифаловчи — Илҳом ЖУМАНОВ

Мусаххилар — Сайдғани САЙДАЛИМОВ,

Феруза РАҲМОНҚУЛОВА